

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки

Факультет менеджменту

Кафедра менеджменту

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеня бакалавра

студента Мудрака Олега Юрійовича

академічної групи 073-19-2

спеціальності 073 Менеджмент

на тему Удосконалення діяльності підприємства шляхом впровадження інновацій (за матеріалами КП «Кіровгеологія»)

Керівник кваліфікаційної роботи	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
	Усатенко О.В.	86	добре	
Рецензент				
Нормоконтролер	Усатенко О.В.	90	відмінно	

Дніпро
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри менеджменту

_____ Швець В.Я.
(підпис)
« 01 » травня 2023 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеня бакалавра

студенту Мудраку О.Ю. академічної групи 073-19-2

спеціальності 073 Менеджмент

на тему Удосконалення діяльності підприємства шляхом впровадження інновацій (за матеріалами КП «Кіровгеологія»)

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 02 травня 2023 р.
№ 314-с

Розділ	Зміст	Термін виконання
Теоретичний	Теоретичні засади управління інноваціями підприємства	01.05.2023 р. – 11.05.2023 р.
Аналітичний	Аналіз фінансово-господарської діяльності КП «Кіровгеологія» та умов його функціонування	12.05.2023 р. – 26.05.2023 р.
Рекомендаційний	Проект заходів щодо Удосконалення організаційно-технічного рівня КП «Кіровгеологія»	27.05.2023 р.– 09.06.2023 р.

Завдання видано _____ Усатенко О.В.
(підпис керівника)

Дата видачі « 01 » травня 2023 року

Дата подання до екзаменаційної комісії « 12 » червня 2023 року

Прийнято до виконання _____ Мудрак О.Ю.
(підпис студента)

ЗМІСТ

Вступ	4
1 Теоретичні засади управління інноваціями підприємства	7
1.1 Методологічні аспекти розвитку інноваційної діяльності та державного управління нею	7
1.2 Інноваційні стратегії розвитку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на міжнародному ринку	17
1.3 Інноваційний маркетинг промислового підприємства: довоєнний період та за умов військової агресії	21
2 Аналіз фінансово-господарської діяльності КП «Кіровгеологія» та умов його функціонування	32
2.1 Впровадження інновацій в умовах цифровізації	32
2.2 Загальна характеристика КП «Кіровгеологія»	36
2.3 Економічний аналіз діяльності КП «Кіровгеологія»	41
2.4 Аналіз фінансового становища КП «Кіровгеологія»	50
3 Проєкт заходів щодо Удосконалення організаційно-технічного рівня КП «Кіровгеологія»	62
3.1 Обґрунтування необхідності впровадження технології аерокосмічних зйомок при геолого-пошукових роботах	62
3.2 Етапи удосконалення організаційно-технічного рівня КП «Кіровгеологія» за рахунок впровадження технології аерокосмічних зйомок при геолого-пошукових роботах та оцінка ефективності запропонованих заходів	72
Висновки	74
Перелік джерел посилання	81
Додаток А Предмет діяльності КП «Кіровгеологія»	86

ВСТУП

У сучасному світі однією із важливих умов тривалого перебування країни на перших місцях рейтингів конкурентоспроможності є здатність її національних товаровиробників (суб'єктів підприємництва) зберігати свою присутність на глобальному ринку товарів і послуг, постійно дбати про розширення такої присутності та про збільшення в структурі свого експорту продукції з високою часткою доданої вартості. Остання, зазвичай, є результатом інноваційної діяльності цих суб'єктів підприємництва, успішність якої визначається не лише їх діловими якостями, економічними показниками, котируванням акцій тощо, або реакцією на продукцію споживачів, їх освітою, соціальним статусом, або культурними традиціями, а й якістю та практикою застосування нормативно-правової бази, перш за все в інноваційній діяльності, відповідно до якої така діяльність здійснюється.

Оскільки нормативно-правова база країни є відносно стабільною, а домінування продукції на глобальному ринку товарів і послуг, як правило, є тимчасовим, дослідження участі держави як одного з економічних агентів, який в інноваційній діяльності формує політику, реалізує функцію управління та, відповідно, визначає поведінку інших економічних агентів, стають перманентно актуальними для будь-якої країни, і для України також. Останні дослідження та публікації з питання участі держави, зокрема через функцію управління, у формуванні та реалізації політики в інноваційній діяльності можна поділити на дві групи з умовними назвами: «інновації для державного управління» та «державне управління для інновацій». У першій групі – «інновації для державного управління» – інноваційна діяльність розглядається як упровадження в державному управлінні управлінських інновацій, зокрема обговорюються питання узгодження інтересів усіх причетних до цього суб'єктів [33] і пропонуються можливі шляхи реалізації актуального завдання, наприклад становлення в Україні інноваційного типу

державного управління [37].

Другій групі – «державне управління для інновацій» – притаманний традиційний (технологічний) підхід до інноваційної діяльності, при цьому поряд із функцією «державного управління інноваційною діяльністю» часто досліджується також і функція «державного регулювання інноваційної діяльності». Зокрема, зазначається, що «державне управління та державне регулювання взаємопов'язані та взаємодоповнюють одне одного. Державне управління є більш масштабним явищем і направлене на реалізацію функцій держави, впорядкування відносин в окремих сферах, галузях діяльності суспільства. Державне регулювання не передбачає прямого втручання, а направлене на створення умов для здійснення окремих видів діяльності (зовнішньоекономічної, підприємницької, господарської, банківської, науково-технічної тощо)» [13].

За умов російсько-української війни та тотальної міжнародної підтримки, що супроводжується прискоренням передачі знань та прориву економічної глобалізації посилюється конкуренція між економічними інституціями задля задоволення потреб споживачів та приваблення їхньої лояльності. Конкурентоспроможність промислового підприємства гарантує безперервність та дозволяє виживати на ринку не лише в короткостроковій, а й у довгостроковій перспективі. У контексті цих умов конкуренції та динамічного розвитку ринків, кожний суб'єкт ринкових відносин має бути достатньо пильним і слідкувати за змінами та подіями у своєму середовищі, щоб забезпечити безперервність економічного зростання.

Мета кваліфікаційної роботи – теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення діяльності підприємства шляхом впровадження інновацій.

Для досягнення цієї мети, у кваліфікаційній роботі були виконані такі задачі дослідження:

– розглянуто методологічні аспекти розвитку інноваційної діяльності та державного управління нею;

- досліджено інноваційні стратегії розвитку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на міжнародному ринку;
- оцінено особливості інноваційного маркетингу промислового підприємства: довоєнний період та за умов військової агресії;
- розглянуто можливість впровадження інновацій в умовах цифровізації;
- досліджено загальну характеристику КП «Кіровгеологія»;
- здійснено економічний аналіз діяльності КП «Кіровгеологія»;
- виконано аналіз фінансового становища КП «Кіровгеологія»;
- обґрунтовано необхідність впровадження технології аерокосмічних зйомок при геолого-пошукових роботах;
- розглянуто етапи удосконалення організаційно-технічного рівня КП «Кіровгеологія» за рахунок впровадження технології аерокосмічних зйомок при геолого-пошукових роботах та оцінено ефективність запропонованих заходів.

Об'єкт розроблення роботи – процес удосконалення діяльності підприємства шляхом впровадження інновацій.

Предметом розроблення є теоретичні, методологічні та організаційно-економічні підходи до удосконалення діяльності КП «Кіровгеологія» шляхом впровадження інновацій.

Методи дослідження. В кваліфікаційній роботі були використані такі методи дослідження: горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний і факторний.

Практична значущість полягає у тому, що для удосконалення діяльності підприємства були впроваджені інновації, джерелом яких є цільове фінансування загальною сумою 409,4 млн. грн. За прогнозом КП «Кіровгеологія» за три роки отримає загальну суму виручки від реалізації 1226,7 млн. грн., при запланованій рентабельності 4,05%; загальна сума чистого прибутку складе 2044 млн. грн.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Методологічні аспекти розвитку інноваційної діяльності та державного управління нею

Сьогодні, для суб'єкта підприємництва перехід до провадження інноваційної діяльності стає ключовим завданням розвитку; підвищення конкурентоспроможності продукції – викликом, а ефективна система управління виробництвом – умовою успішного та ефективного існування. Організація ефективного процесу управління та ухвалення відповідних управлінських рішень в інноваційній діяльності [34] передбачає виконання ряду процесів, які наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Процеси управління інноваційною діяльністю

Процес	Характеристика
процес управління	трикомпонентна модель «дія-акт-дія», в основу якої покладено три загальновідомі складові (стадії) процесу управління (стадія розроблення управлінського рішення – «дія», факт управлінського рішення як такого – «акт», стадія реалізації управлінського рішення – «дія»)
стадія розроблення управлінського рішення	завершується ухваленням управлінського рішення, яке є завершеним (доконаним) актом суб'єкта управління, сформульованим ним в усній та/або письмовій формі, і містить конкретні мету та перелік завдань щодо трансформації об'єкта управління
розроблення впровадження управлінського рішення	інтелектуальна діяльність та/або творчість суб'єкта управління під час виконання ним функціональних обов'язків; реалізація управлінського рішення є результатом усвідомленого вибору (волевиявлення) суб'єкта управління, зробленого на основі отриманої та врахованої на момент прийняття рішення інформації про об'єкт управління

З іншого боку, провадження інноваційної діяльності для будь-якого суб'єкта підприємництва організаційно також складається з трьох складових (стадій) [34]: 1) розроблення та 2) ухвалення його суб'єктом управління відповідного управлінського рішення та наступної 3) реалізації цього

рішення впродовж певного періоду в межах правосуб'єктності.

Слід зазначити, що у загальному випадку складові процесу провадження інноваційної діяльності фактично тотожні трьом складовим (стадіям) процесу управління. Тому наведені вище загальні положення щодо перебігу процесу управління та його трикомпонентна модель «дія-акт-дія» з відповідними уточненнями можуть бути транспоновані як на процес провадження інноваційної діяльності, так і на його моделювання [34].

При цьому, перебіг розроблення та ухвалення управлінських рішень щодо інноваційної діяльності – як тих, що виявилися успішними, так і тих, що не призвели до запланованого результату, а також інновації, що відбулися як такі впродовж періоду спостереження, є результатами та змістом інноваційного розвитку суб'єкта підприємництва [34].

Варто підкреслити, що набутий результат інноваційного розвитку містить у собі як матеріальну складову, що є надбанням суб'єкта підприємництва загалом, отже, належить усім його працівникам, власникам і засновникам, так і нематеріальну складову. У даному випадку йдеться про управлінське рішення щодо вибору на користь провадження саме інноваційної діяльності. Тобто, управлінське рішення, з якого для суб'єкта підприємництва свого часу і розпочався розвиток інноваційної діяльності, реалізація якого згодом забезпечила набутий результат власне інноваційного розвитку, що в такому випадку може бути класифіковане як успішне, – несе в собі здебільшого ментальну (нематеріальну) складову та є надбанням виключно суб'єкта управління цього суб'єкта підприємництва, поповнюючи собою його професійне портфоліо та підвищуючи його конкурентоспроможність на ринку праці. Зазвичай, суб'єктом управління є одноосібно керівник, інша спеціально уповноважена особа або керівний орган (група уповноважених осіб) суб'єкта підприємництва [34].

Здійснивши декомпозицію зазначених вище положень та міркувань за структурою «середовище, об'єкт, суб'єкт, предмет» і ураховуючи наведені у 4-му виданні Керівництва Осло як відкритому добровільному стандарті

визначення, класифікації, коментарі, рекомендації та тлумачення основних понять щодо інновації, яка як явище може мати місце в усіх чотирьох секторах економіки (підприємницький сектор, державний сектор, сектор домогосподарств, сектор некомерційних установ, які обслуговують домогосподарства), інноваційної діяльності, інноваційного процесу, інноваційного та інноваційно активного суб'єкта (суб'єкт підприємництва, товаровиробник, економічний агент) [43], зафіксуємо кілька ключових положень щодо особливостей перебігу інноваційної діяльності на мікроекономічному рівні (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Ключові положення щодо особливостей перебігу інноваційної діяльності на мікроекономічному рівні

Положення	Характеристика
1	2
інноваційна діяльність (економічного агента) завжди і щоразу стосується конкретного об'єкта – продукту або бізнес-процесу та бере свій початок на ментальному рівні – у свідомості суб'єкта (фізичної особи)	формулює відповідне завдання щодо розроблення першого управлінського рішення й ухвалює його, та продовжується на матеріальному рівні – на юридичній, фінансовій, організаційній основі та матеріально-технічній базі економічного агента
розвиток інноваційної діяльності починається з моменту реалізації першого ухваленого відповідного управлінського рішення	завдяки знанням, навичкам, умінням, сумлінню, ставленню до роботи тощо всіх дотичних до провадження інноваційної діяльності працівників економічного агента. Отже, чим вища мотивація працівників до провадження в режимі «тут і зараз» інноваційної діяльності, тим більшим є прогрес у розвитку інноваційної діяльності
інноваційний розвиток відбувається виключно через реалізовані (упроваджені) внаслідок розвитку інноваційної діяльності інновації при здійсненні правосуб'єктності та може відбуватися, так би мовити, і у форматі «зображення в зображенні»	при реалізації інновації I , що стала результатом реалізації управлінського рішення D , необхідно було реалізувати (наприклад, запровадити нові бізнес-процеси, освоїти нові технологічні рішення, інше) одну або більше інших інновацій I_i , де $i = 0, 1, 2, 3, \dots, N$, тобто $I = f(D; I_i)$, які в такому випадку можна означити як комплементарні утворення [15]
управлінське рішення як результат процесу його розроблення та ухвалення як тільки починає впроваджуватися (вводиться в експлуатацію)	як тільки воно (управлінське рішення) започатковує власне «розвиток інноваційної діяльності», стає фактично інновацією суб'єкта управління або управлінською інновацією

Кінець таблиці 1.2

1	2
при розгляді явищ і процесів, що мають місце в інноваційній діяльності, слід брати до уваги два можливі виміри інноваційної діяльності	ментальний (управлінська інновація), коли інновацією є впроваджене управлінське рішення, та матеріальний, коли інновацією є продукт або бізнес-процес
взаємна кореляція «управлінської інновації» (ментальний вимір) та «інноваційного розвитку» (матеріальний вимір)	відбувається через «розвиток інноваційної діяльності», який слід розглядати як процес, упродовж якого ментальна (нематеріальна) складова управлінської інновації «трансформується» в матеріальну складову конкретного предмету діяльності економічного агента (продукту або бізнес-процесу) як майбутньої інновації
розвиток інноваційної діяльності	економічного агента на мікроекономічному рівні може розглядатися як ендегенне явище

Зазначене дає підстави виокремити «розвиток інноваційної діяльності» (як процес матеріалізації управлінської інновації) в окрему категорію та обрати категорії «управлінська інновація», «розвиток інноваційної діяльності», «інноваційний розвиток» – детермінантами інноваційної діяльності, що визначають якість, практику реалізації та динаміку перебігу відповідних процесів та явищ, наслідком яких стає збільшення протягом періоду спостереження кількості інноваційних та інноваційно активних економічних агентів, зростання конкурентоспроможності їх продукції на глобальному ринку товарів та послуг і підтвердження чи покращення (погіршення) позицій країни у світових економічних рейтингах [34].

Причому, «спонукувати (навіть примушувати) компанії ставити перед собою більш високі цілі та підніматися на нові, більш високі рівні конкурентоспроможності, яким би важким і неприємним не був цей процес», як зазначається в теорії конкурентної переваги країн М. Портера [44], має держава, яка не може створити конкурентоспроможної галузі – це справа компаній, натомість, основна її функція – бути каталізатором [5].

Забезпечення виконання державою ролі каталізатора економічних процесів, наслідком чого стає підвищення конкурентоспроможності її економічних агентів, має здійснюватися через відповідні методи та форми державного управління, яке є діяльністю держави (органів державної влади),

що спрямована «на створення умов для якнайповнішої реалізації функцій держави, основних прав і свобод громадян, узгодження різноманітних груп інтересів у суспільстві та між державою і суспільством, забезпечення суспільного розвитку відповідними ресурсами. Результатами державного управління є управлінські рішення та дії, що мають сприяти виробленню матеріальних та духовних благ» [10].

Відповідно до сучасної правової доктрини оптимальне виконання державою потрібної ролі можливе за умови обрання демократичної форми державного управління, яка, «своєю чергою, обумовить вибір методів, через які будуть реалізуватися цілі держави. Цілі державної влади завжди є специфічними і здебільшого встановлюються самою державною владою». При цьому, демократична форма державного управління, використовуючи примусові, забороняючі, адміністративні методи як вимушено обов'язкові, дозволяє встановити баланс таким чином, щоби «примус поєднувався з переконанням, щоби застосування адміністративних методів базувалося на врахуванні економічної та політичної ситуації в державі, щоби методи прямого впливу доповнювалися методами непрямого впливу, щоби поряд із методом накладення державних заборон застосовувалися методи стимулювання та охорони». Необхідний баланс може бути досягнутий, якщо: органи державного управління прийматимуть необхідні рішення в межах компетенції та забезпечать їх належне виконання; домінуючими властивостями в організації системи державного управління буде раціональна побудова відносин як усередині системи державного управління, так і між системою управління та оточуючим її соціальним, економічним і політичним середовищем; будуть чітко розмежовані всі управлінські функції всередині системи управління; матиме місце зрозуміле законодавче забезпечення управлінських процесів, якісна оцінка дій органів управління, політична нейтральність системи державного управління, дотримання принципу спеціалізації управлінських функцій [16].

Сьогодні теоретико-методологічне осмислення участі та ролі різних

інституцій, у тому числі державних, в інноваційній діяльності «характеризується включенням у проблемне поле дослідження інноваційних процесів соціальних аспектів інноваційної діяльності (виділено автором) та зміною диспозиції дослідницьких підходів, що виражається в переході від альтернативності до їх паралельної реалізації». Як наслідок, починає утворюватися система «знань про нові методи суспільного розвитку, про особливості виникнення та реалізації соціальних інновацій, а в її рамках – соціології інновацій, логістики інновацій, статистики інновацій тощо; гуманітаризацією та гуманізацією інноваційних досліджень, що виражається в розумінні інновацій як соціальних феноменів, які потребують дослідження з позицій теорії державного управління» [36].

Отже, постає питання про те, якими в контексті інноваційної діяльності оптимально можуть бути фактор(и) конкурентоспроможності та мета, завдання, цілі, цінності, суб'єкти та об'єкти державного управління.

Операційно інноваційна діяльність економічного агента, результатом якої мають стати його інновація як конкурентоспроможна на глобальному ринку товарів та послуг продукція з високою часткою доданої вартості та його інноваційний розвиток, починається у свідомості його суб'єкта управління. Суб'єкт управління, обравши об'єкт управління та предмет діяльності, формулює відповідне завдання щодо розроблення управлінського рішення, розроблює та ухвалює його з урахуванням кон'юнктури на ринку товарів та послуг щодо предмета діяльності. Як тільки управлінське рішення береться економічним агентом до провадження, воно стає управлінською інновацією та започатковує собою розвиток інноваційної діяльності як процесу її трансформації в необхідні дії щодо об'єкта управління та предмета діяльності згідно з установленими планами. Розвиток інноваційної діяльності відбувається на юридичній, фінансовій, організаційній основі та матеріально-технічній базі економічного агента та виключно завдяки знанням, навичкам, умінням, сумлінню, творчому ставленню до роботи тощо всіх дотичних до провадження інноваційної діяльності працівників економічного агента і

триває, доки не буде досягнуто запланованого результату або не буде ухвалене щодо об'єкта управління або предмета діяльності інше управлінське рішення [34].

На тривалість розвитку інноваційної діяльності як процесу впливають [34]:

– зовнішні по відношенню до економічного агента чинники (наприклад, кон'юнктура на ринку,

– санкційні або регуляторні дії держави, інше) та різні внутрішні чинники, серед яких творче ставлення до роботи його працівників є визначальним, і хоча ентузіазм не є тотожним успіху, все ж вмотивовані належним чином працівники будуть зацікавлені зробити роботу ефективніше й якісніше та досягти запланованого результату якомога швидше.

Таким чином, результат інноваційної діяльності економічного агента, перш за все, залежить від ролі та дій суб'єкта, який ухвалює управлінське рішення, і якості та вмотивованості робочої сили економічного агента, який бере це управлінське рішення до провадження, і вже потім – від показників його економічної діяльності та середовища, у якому реалізується його правосуб'єктність.

Звісно, світову конкурентоспроможність може забезпечити лише масовий перехід національних товаровиробників до провадження інноваційної діяльності. Тому держава стає критично зацікавленою в розгортанні в країні інноваційної діяльності та появі нових суб'єктів великого, середнього та малого підприємництва. Отже, для перебування на вищих щаблях світових рейтингів конкурентоспроможності країна має опікуватися таким станом економічного та суспільного життя, за якого процеси розроблення управлінських рішень та розвитку інноваційної діяльності відбувалися б для економічних агентів в якомога сприятливішому середовищі та супроводжувались належним кадровим забезпеченням. Відповідно до теорії конкурентної переваги країн М. Портера [44] варто наголосити, що [5]:

– основні для конкурентоспроможності фактори країною не успадковуються, а створюються;

– темпи створення та механізми вдосконалення факторів мають найбільше значення;

– спеціалізовані фактори конкурентоспроможності, у створенні яких та пристосуванні до конкретних ситуацій має брати участь і держава через функцію управління, забезпечують надійнішу перевагу.

Якщо на політичному рівні ухвалення рішення однією із загальних специфічних цілей державного управління є, наприклад, встановити «тяглість перебування країни на вищих щаблях глобальних рейтингів конкурентоспроможності», то в такому випадку суб'єктом державного управління слід визначити «людину творчу», а об'єктом державного управління – «розвиток інноваційної діяльності». Відповідно, на економічному рівні прийняття рішення ціллю державного управління може стати «зростання конкурентоспроможності продукції національних товаровиробників», на структурному рівні ухвалення рішення – «прогрес у розвитку інноваційної діяльності як підґрунтя зростання національної конкурентоспроможності», на суспільному рівні – «розвиток інноваційного підприємництва», на індивідуальному рівні – «розвиток творчих навичок та майстерності». Крім цього, для кожного рівня ухвалення рішення можна сформулювати відповідні державні цінності, які покликані формувати позитивну суспільну мету, шлях до досягнення якої має долатися владою разом із суспільством [34]. Ієрархію цінностей і специфічних цілей державного управління в контексті інноваційної діяльності, стратифікованих за рівнями ухвалення відповідного рішення, наведено в таблиці 1.3.

Визначивши суб'єктом державного управління в контексті інноваційної діяльності «людину творчу», а об'єктом – «розвиток інноваційної діяльності», завданням державного управління має бути «забезпечення мотивації суб'єкта до підвищення конкурентоспроможності результатів його діяльності», а метою державного управління – «інноватизація людського

капіталу» (таблиця 1.4).

Таблиця 1.3 – Мета, завдання, об’єкт, суб’єкт державного управління в контексті інноваційної діяльності

Мета	Інноватизація людського капіталу
Завдання	Забезпечення мотивації суб’єкта до підвищення конкурентоспроможності результатів його діяльності
Об’єкт	Розвиток інноваційної діяльності
Суб’єкт	Людина творча

Таблиця 1.4 – Ієрархія цінностей та специфічних цілей державного управління у контексті інноваційної діяльності

Рівень ухвалення рішення	Державне управління	
	Цінності	Специфічні цілі
Політичний	Гордість за країну, підвищення соціальних стандартів та якості життя людини	Тяглисть перебування країни на вищих щаблях глобальних рейтингів конкурентоспроможності
Економічний	Сприятлива податкова, митна, фіскальна, економічна, соціальна, науково-технічна політика	Зростання конкурентоспроможності продукції національних товаровиробників
Структурний	Зростання кількості інноваційних та інноваційно активних економічних агентів	Прогрес у розвитку інноваційної діяльності як підґрунтя зростання національної конкурентоспроможності
Суспільний	Поширення культури підприємництва	Розвиток інноваційного підприємництва
Індивідуальний	Повага до людської гідності, підвищення ділових якостей, вмінь і навичок працівника	Розвиток творчих навичок і майстерності

Ураховуючи, що згідно з теорією конкурентної переваги країн носіями спеціалізованих факторів конкурентоспроможності можуть бути як окремі працівники економічних агентів зокрема, так і спеціалізовані кадри на ринку праці в цілому, а до факторних умов, що визначають конкурентоспроможність, належать і людські ресурси [5], спеціалізованим фактором конкурентоспроможності слід визначити інновативність людського капіталу. Забезпечення розвитку «інновативності людського капіталу» як фактора конкурентоспроможності лежить у площині виховної, освітньої, інженернотехнічної, педагогічної, наукової, науково-технічної діяльності та

пов'язане із завданням стимулювання використання творчих підходів у поточній рутинній діяльності людини і громадянина та плеканням людини-творця. Останнє має бути присутнім у всіх галузях і сферах діяльності та на всіх щаблях державного управління [34].

Варто зазначити, що ідеї особливої ролі «творців» в умовах сьогодення (постіндустріального суспільства) були висловлені Г. Рекетті у контексті переходу від бюрократичної форми організації управління до адхократичної, за якої соціальні та виробничі структури створюються тимчасово, для вирішення конкретних завдань, а кожен їх учасник може вільно взаємодіяти з іншими як «по вертикалі», так і «по горизонталі». На цій основі для вирішення наукових, технічних, економічних завдань можуть створюватися тимчасові асоціації вільних творців. Їм належить витіснити складні й авторитарні структури великих корпорацій [45].

На рівні країни стимулювання використання творчих підходів у діяльності людини і громадянина та плекання людини-творця, по-перше, має забезпечувати система освіти в цілому, у тому числі система вищої освіти, і, по-друге, потребує узгоджених тривалих і системних інвестицій, якнайглибшої участі держави, дотримання балансу публічних і приватних інтересів та, як наслідок, – упровадження в державне управління нових інноваційних технологій і методологій, проведення досліджень, наприклад [20] з питання переходу в державному управлінні від парадигми «суб'єкт – об'єкт» до парадигми «суб'єкт – суб'єкт» або «суб'єкт – полісуб'єктне середовище». Отже, ще одне завдання – «державне управління розвитком інноваційної діяльності у сфері державного управління» має сприйматися як нагальне [34].

1.2 Інноваційні стратегії розвитку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на міжнародному ринку

Інноваційна діяльність відіграє значну роль у функціонуванні сучасних підприємств, адже впливає на забезпечення ефективної господарської діяльності. Перш ніж перейти до обґрунтування факторів, які впливають на впровадження нововведень на підприємстві визначимо сутність поняття «нововведення». Існує три основні підходи до трактування сутності нововведень: як винахід або ідея [4], як результат впровадження винаходу чи ідеї [22], як процес впровадження винаходу чи ідеї [2].

В науковій літературі поняття «нововведення» використовується у тандемі з такими термінами, як: «новація», «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність» та «інноваційна активність». Важливо розмежувати сутність зазначених понять та їх взаємозалежність. Як зазначає Косцик Р., новація – «результат фундаментальних та прикладних досліджень і розробок, який спрямований на позитивні зміни у діяльності підприємства, галузі, держави» [14]. Автор визнає, що інновація є результатом освоєння новації. Зважаючи на той факт, що в зарубіжній науковій літературі терміни «нововведення» та «інновація» не розмежовуються, у вітчизняній літературі їх також часто ототожнюють. Попри те, що в основі обох термінів лежить певний винахід або ідея, різниця полягає у тому, що інновація є результатом освоєння новацій, тобто реалізації нововведень.

Підтвердженням цього слугує трактування сутності інновації науковцем Букувецька Ю.: «процес упровадження нововведень, у якому винахід або ідея набувають нового економічного змісту» [2]. Гнітецький Є. також дотримується даного твердження, вбачаючи в інновації «кінцевий результат діяльності зі створення і використання нововведень, втілених у вигляді удосконалених або нових товарів, технологій їх виробництва, методів управління на всіх стадіях виробництва і збуту товарів, які сприяють розвитку та підвищенню ефективності функціонування підприємств» [7].

Відтак, нововведення являється проміжною ланкою інноваційного процесу, в межах якої відбувається освоєння новацій для їх комерціалізації, тобто переходу в інновації (рисунок 1.1). Водночас процес переходу від нововведення до інновації являється інноваційною діяльністю, який є складовою інноваційного процесу [28].

Рисунок 1.1 – Місце нововведень в інноваційному процесі

Останнє є широким поняттям, яке охоплює весь цикл від формування ідеї до її комерціалізації, динамічність якого вимірюється інноваційною активністю.

Пропонуємо під поняттям «нововведення» розуміти результат НДДКР, який освоюється підприємством з метою збільшення економічної ефективності його господарської діяльності. Тобто інноваційна діяльність підприємства є діяльністю щодо реалізації нововведень.

Реалізація підприємством нововведень являється процесом, який залежить від цілої низки факторів. Так, Вісдом П., Чор К., Хогвуд К. та Горвіц С. стверджують, що прийняття нововведень залежить від зовнішньої системи (особливості зовнішнього середовища, специфіка державної політики, стан фінансового ринку), організаційних факторів (потенціал до прийняття нововведень, доручення до інноваційної спільноти, формальна та неформальна організаційна культура, соціальний клімат, потенціал до змін, організаційна структура), характеристик нововведення (комплексність, економічна ефективність, конкурентоспроможність, фасилітатори та бар'єри,

відповідність потребам підприємства), особистісних факторів (готовність споживачів до інновацій, готовність персоналу до освоєння нововведень) [46].

Мойсеєнко І. у своєму дослідженні факторів зовнішнього середовища вказує на п'ять інституційних механізмів, які визначають можливість створення сприятливого зовнішнього середовища для інноваційної діяльності підприємств, а саме: економічний, інституційний, організаційний, фінансовий та управлінський [20]. Виходячи з вищесказаного, важливим є поділ факторів стимулювання до нововведень на внутрішні та зовнішні. Зовнішні фактори пов'язані зі станом макроекономічного середовища, в якому ведеться інноваційна діяльність. Внутрішні фактори зумовлені особливостями поточних інноваційних процесів.

Попри те, що фактори стимулювання до нововведень можуть мати як внутрішнє, так і зовнішнє походження, вони стосуються чотирьох аспектів, які являються ключовими в даному процесі: людські ресурси, ринок, новації та фінанси (рисунок 1.2).

Кількісно-якісні характеристики працівників визначаються зовнішнім середовищем, тобто умовами в яких відбувається формування та розвиток людського потенціалу нації (освіта, добробут тощо) з позиції забезпечення пропозиції фахівців відповідної спеціалізації. Внутрішні фактори охоплюють потенціал наявних працівників підприємства, тобто їх кваліфікацію, сталість та результативність системи заохочення [21].

Іншим аспектом є ринок, тобто інтенсивність конкурентної боротьби на ньому. Ринок є тим середовищем, яке визначає динамічність розвитку суб'єктів господарювання. Чим більшою є конкурентна напруга на ринку, тим більшою є потреба в освоєнні нововведень. При цьому внутрішніми факторами, які визначають ефективність даного процесу є організаційна структура, стратегія та корпоративна культура [21].

Ще одним аспектом реалізації нововведень є доступність новацій та можливість їх освоєння. Відтак, зовнішнє середовище визначає інтенсивність

створення НДДКР, їх якісні характеристики та відповідність внутрішнім потребам підприємств.

Рисунок 1.2 – Фактори, що впливають на інноваційну діяльність підприємства

У даному питанні важливу роль відіграє нормативно-правова база щодо інноваційної діяльності, інноваційна політика держави та підтримка промислових підприємств, які являються головними постачальниками НДДКР. Відтак, сприятливі умови дозволяють створювати широкий спектр новацій, які націлені на різних підприємств-споживачів [21].

1.3 Інноваційний маркетинг промислового підприємства: довоєнний період та за умов військової агресії

Маркетингові інновації (marketing-mix-related type innovations), як зазначає Рекеті Габор, є результатом досліджень та розробок, спрямованих на створення нових маркетингових рішень і маркетингових інструментів, такі висновки науковець навів на засадах концепції Т. Левітта, Дж. А. Мура на ряду із комбінаціями продуктових і маркетингових інновацій [45]. Він обґрунтовує сфокусованість маркетингових інновацій на задоволенні потреб споживача через інноваційні інструменти комунікацій (просування) та збуту. Прикладом яких є електронна торгівля Amazon, он-лайн аукціони e-Bay та просування товарів в Інтернеті. На думку Дж. А. Мура, найбільш доцільним є запровадження маркетингових інновацій на стадіях зрілості та спаду життєвого циклу товару [42]. Інноваційний маркетинг передбачає активізацію заходів щодо виробництва та просування інновацій за результатами науково-дослідної роботи вищого навчального закладу, а також впровадження маркетингових інновацій для просування вищого навчального закладу, його продуктів та послуг [38].

Маркетинг інновацій можна розглядати також з таких позицій [6]:

- 1) як аналітичний процес, що передбачає виявлення ринкових можливостей інноваційного розвитку;
- 2) як засіб активного впливу на споживачів та цільовий ринок у цілому, що пов'язаний з виведенням та просуванням інновації на ринок;
- 3) як функцію інноваційного менеджменту, спрямовану на виявлення можливих напрямків інноваційної діяльності, їх матеріалізацію і комерціалізацію.

Дослідження теоретико-методологічних основ впровадження механізму управління інноваційним маркетингом промислових підприємств необхідно для організації інтегрованого процесу управління показниками конкурентоспроможності промислового підприємства. На сьогоднішній день

у нашій країні в умовах російсько-української війни склалася досить складна соціально-економічна та політична ситуація, яка вимагає від промислових підприємств гіперактивного впровадження різного роду інновацій у сфері технологій, управління, в тому числі і маркетингу [38]. Інноваційний маркетинг за умов війни відрізняється від довоєнного інноваційного маркетингу, відмінні риси представлені у таблиці 1.5.

Емерджентний стан системи оцінюється як сукупність властивостей, якими вона може володіти тільки за умови інтеграції визначених компонентів та їх взаємодії між собою. Характерною особливістю цієї системи є активність її елементів (фінансова, інноваційна, інтеграційна, соціальна, екологічна тощо). Кожен активний елемент (економічний агент) має власну цільову траєкторію функціонування та взаємодії з іншими елементами. Емерджентність виявляється через фактори взаємовпливу та результативності системи у визначеному складі активних компонентів. Досягнення якісних змін системи називають емерджентами, а кількісних змін – результатами [38].

У сучасному світі інноваційний маркетинг в Україні можна поділити на два періоди: довоєнний інноваційний маркетинг та інноваційний маркетинг в умовах російсько-української війни. Одразу слід виділити обмеженість інноваційного маркетингу під час війни у часових межах, оскільки реагування ринку відбувається миттєво за умов врахування споживчого настрою до інновацій на ринку. Час на очікування та «розпізнавання» інновації немає. Критичні часи характеризуються критичними викликами, жодних загравань, та спотворень не мусить бути в рекламі та брендінгу. В моделі соціальної поведінки сформувався фільтр у сприйнятті інформації від «стратегічно необхідно» до «життєво необхідно». Сам бренд неважливий, важливі споживчі потреби, а технічне забезпечення потребує суворої оптимізації з урахуванням скорочених бюджетів та інших ресурсів [38].

Таблиця 1.5 – Характерні ознаки інноваційного маркетингу у довоєнний період та інноваційний маркетинг за умов російсько-української війни

Умови	Інноваційний маркетинг	
	до 24 лютого 2022 р.	після 24 лютого 2022 р.
Часові обмеження	Від початку процесу розробки до реального використання отриманих високотехнологічних продуктів проходить дуже великий проміжок часу, а результати, отримані від їх використання, як правило, з'являються лише в майбутньому. Показник конкурентоспроможності залежить від правильно обраного шляху маркетингових досліджень у період науково-дослідних робіт	Для отримання управлінських інновацій та інновацій у маркетинговій сфері існує обмеженість у часі, тому проходить незначний проміжок часу, а результати від маркетингу та показники конкурентоспроможності з'являються вже сьогодні, що надає можливість стрімкого реагування та внесення змін у маркетингову політику підприємства
Інформаційні обмеження	При розробці інноваційного продукту необхідно врахувати ступінь маркетингової ефективності, адже маркетинг продукту науково-технічного типу включає процес збору інформації	При розробці інноваційного продукту необхідно врахувати ступінь та зміни споживацьких потреб, адже маркетинг продукту науково-технічного типу націлений на вирішення поточної проблеми у короткостроковому періоді
Залежність ціни від витрат	Продукту з інтелектуальною складовою притаманна споживча цінність, яка базується на його унікальній здатності мінімізувати трудові та виробничі витрати, тобто має залежність від оптимізації витрат виробництва	Кінцевий показник рівня ціни інтелектуального продукту залежить від витрат на його розробку та безпосереднім виробництвом
Кінцева мета	Методи виведення на ринок продукції та збуту нового інтелектуального продукту мають бути пріоритетними завданнями для маркетингової політики підприємства	Методи виведення на ринок продукції та збуту нового інтелектуального продукту залежать від існуючої нагальної потреби, оскільки націлені на конкретний ринок та конкретного споживача

В маркетинговій політиці підприємства в умовах війни відбулись значні зміни у комунікації. Ефективні канали комунікації у довоєнний період потрібно тестувати у нових умовах, оскільки вони можуть надалі просто не функціонувати або працювати менш ефективно ніж раніше. Тим більше, якщо раніше налагоджено було якісний маркетинг-контент з експертизою, це забезпечить захист від ризиків обрання неякісного каналу комунікації [38].

Існує велика кількість рекламних інструментів, серед яких одними із найефективніших є наступні: контекстна реклама, таргетована реклама, банерна реклама, просування товарів за допомогою соціальних мереж, а також Інтернет-маркетинг в цілому. Ще одним етапом залучення споживачів до покупки продукції є використання Social Monitoring. Детальне вивчення потреб потенційних споживачів дозволить внести певні корективи у розробку одягу та його виробництво. З розвитком інновацій в Інтернет-мережі підходи до управління маркетинговою діяльністю підприємств змінюються. З огляду на це, комплекс маркетингових інструментів можна розглядати з позиції його застосування в мережі, а Інтернет-маркетинг можна вважати інноваційним процесом, спрямованим на задоволення потреб користувачів із застосування рекламних інструментів [31].

Інформаційний пакет інноваційного маркетингу в умовах війни доповнився військовою тематикою та інформацією про вплив продукту або товару на підтримку фінансування Збройних Сил України, символікою фронту у бренді, темою санкцій проти ворога та допомогою, яка йде до України.

У важких воєнних умовах та при відсутності достатнього фінансового забезпечення інноваційного маркетингу на підприємстві, починають домінувати такі прості форми та інструменти просування товару та послуг: бомж-маркетинг, віжуали, неймінг, фінансові механізми у площині NFT (Niewymienialny token), створення колабораційних мереж, аукціон-платформ по типу OpenSea, маркетплейси (наприклад, Binance NFT, який об'єднує художників і творців на одній платформі). Niewymienialny token (NFT) (ang. non-fungible token) невзаємозамінні токени як особливий тип криптовалюти, який є незамінним, на відміну від більшості криптовалют та багатьох мережевих або службових токенів, який являє собою активи, що існують лише у власних криптосистемах [38].

Інноваційний маркетинг на підприємстві у воєнних умовах змінює розуміння бенефіціарів та іноземних інвесторів. Сьогодні бути власником

української компанії – це велика честь. Найбільш стабільні інвестиційні проєкти знаходились в Західній Європі та США, проте сьогодні в Україну інвестування прирівнюється до шляхетного меценатства та, водночас, найризикованішої підтримки українського підприємництва. Виробництво українських товарів й продуктів – це самодостатня цінність. Значна кількість світових лідерів принципово хочуть працювати тільки на український ринок – і це змінює маркетинг. Інноваційний маркетинг у воєнний час має характерні акценти української мови, культури й «української ДНК», які до війни слабо відображались у брэндах, комунікації, маркетингу [38].

Основні компоненти, що входять до складу сучасного інноваційного маркетингового багатокомпонентного комплексу підприємства відображено на рисунку 1.3.

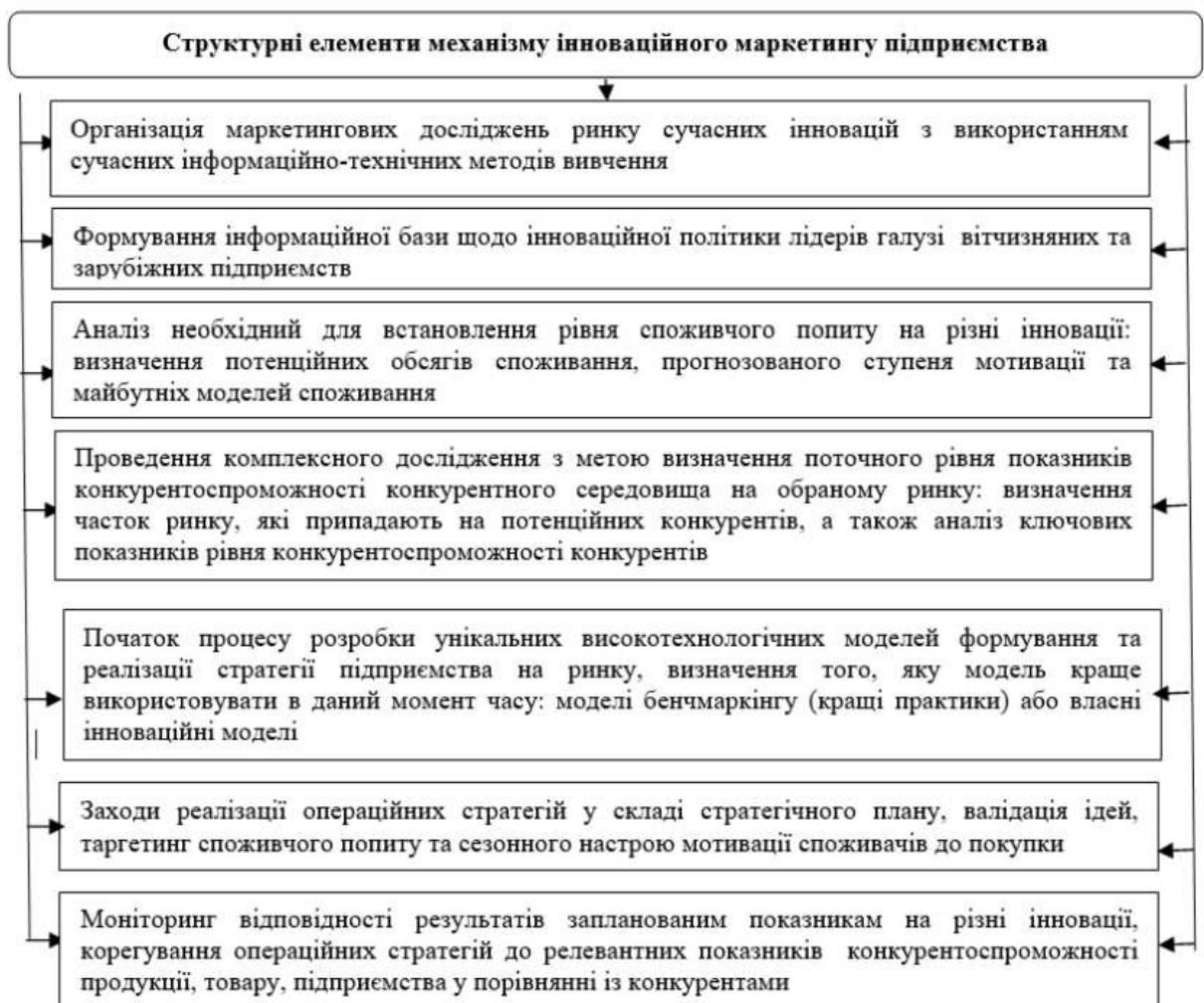

Рисунок 1.3 – Основні компоненти, що входять до складу сучасного інноваційного маркетингового багатокомпонентного комплексу

Маркетингові дослідження інновацій націлені на впровадження нового маркетингового методу (маркетингової ідеї чи стратегії), який суттєво відрізняється від класичного маркетингового методу, який використовувався підприємством, і який раніше підприємством не застосовувався. Вимогою до маркетингової інновації є те, що вона передбачає значні зміни в дизайні або упаковці продукту, розміщенні продукту, просуванні товару або ціні. Водночас, сезонні, регулярні та інші операційні зміни методів маркетингу не вважаються маркетинговими інноваціями. Проте зовнішні умови впливають на методи реалізації інноваційного маркетингу на підприємстві, як показало дослідження умов реалізації у воєнний період. [38]

Зростаюча роль маркетингу в просуванні якісних товарів обумовлює необхідність створення маркетингових відділів в компаніях. Сьогодні необхідні фахівці, які володіють методологією маркетингу, вміють вивчати ринок збуту і оцінювати якість й конкурентоздатність продукції, розробляти й здійснювати стратегію виходу на ринок, вирішувати питання, пов'язані з рекламою, юридичною відповідальністю за якість тощо. Вплив інформаційно-технологічної революції на рівні компаній виявляється у створенні внутрішньофірмових мереж, що дозволяє здійснити «швидкісне управління» компанією; забезпечити більш оперативну роботу зі споживачами: з приватними клієнтами – електронний пункт продажу (POS), продажі по кредитним карткам, продажі через Інтернет; з корпоративними клієнтами B2B (Business to Business – електронні угоди між компаніями), використання міжфірмових мереж [30].

Здатність протистояти конкуренції з аналогічними конкуруючими товарами та підтримувати свої конкурентні переваги на відповідному рівні є не що інше, як процес зміцнення системи конкурентних переваг товару, що реалізується на споживчому ринку. Отже, конкурентоспроможність продукту – це потенціал та його емерджентні властивості, драйвери якого засновані на [38]:

– поєднанні ефективності використання всіх ресурсів підприємства та

зниження собівартості;

– можливості підприємства забезпечити відносно низьких цін і високу якість продукції й товарів, які користуються попитом на ринку і досить вигідно відрізняються від аналогічних товарів конкурентів за рівнем обслуговування і задоволеності споживачів, конкретних потреб споживача, забезпечуючи стабільність для виробника в отримання прибутку;

– концентрації зусиль на складових сталого та стабільного розвитку підприємств у довгостроковій перспективі.

Сукупний механізм інноваційного маркетингу має яскраво виражений радикальний характер реалізації та впровадження інновацій, тобто унікальні абсолютно нові передові технології та продукти/товари. Характерною особливістю інновацій такого характеру є те, що вони зазвичай обмежені і для їх споживання формується новий ринок збуту з новими споживачами. Інновації, засновані на комбінаторних засадах, тобто засновані на певному поєднанні раніше вивчених властивостей і елементів. Вектором спрямованості цього типу інновацій є процес залучення принципово нових груп споживачів, або, наприклад, освоєння нового (для промислового підприємства) ринку збуту. Маркетингові інновації, засновані на модифікаціях певного типу, означають, що вони певною мірою доповнюють вже існуючий на ринку продукт. Як правило, цей вид інновацій спрямований на зміцнення або збереження поточної позиції промислового підприємства на ринку [38].

Інноваційний маркетинг займається не тільки вивченням та аналізом ринку, а й безпосереднім формуванням на ньому сегментів, організовує, оптимізує та формує майбутній попит, який згодом передбачає поведінку потенційних споживачів. Особливе місце в ній відведено моменту появи на ринку нового унікального продукту, проведення його всебічних досліджень і прогнозу його попиту серед потенційних споживачів. Важливі моменти, які слід враховувати керівникам підприємства при впровадженні маркетингових інновацій є: якість виробленого продукту, його зовнішній вигляд і групи

споживачів, яким цей продукт потрібен. Інноваційний маркетинг не обмежується дослідженнями ринку; також збирає та обробляє різну інформацію про споживачів, наприклад, показники прибутковості та платоспроможності. Інноваційні маркетингові технології дозволяють приділити увагу питанням вивчення імпорту та експорту різноманітних технологічних новинок, при цьому необхідна для цього інформація береться з великої кількості відкритих статистичних даних, експертних та спеціалізованих видань [38].

Механізм інноваційного маркетингу характеризується наявністю стратегічного управління. Серед основних стратегій сьогодні керівники підприємств обирають два типи: цінові та нецінові стратегії.

До нецінових стратегій відносять [38]:

– стратегію «скімінгу», яка реалізується в процесі впровадження інноваційного продукту на споживчий ринок, при цьому продукт має досить високу ціну; цей метод працює за відсутності у підприємства конкурентів і інформації про продукт для споживачів, а також необхідності швидкого отримання прибутку;

– стратегію проникнення на ринок, коли на інноваційний продукт встановлюються відносно низькі ціни, при великій кількості конкурентів на споживчому ринку;

– стратегію престижних цін застосовують за умови наявності нових товарів з урахуванням досягнення високої якості та престижу, тобто передбачається ситуація, коли висока ціна для споживачів означає також високу якість продукції.

Підбиваючи підсумки до першого теоретичного розділу, відмітимо, що для забезпечення досягнення потрібного результату інноваційної діяльності можна вважати за необхідні: суб'єкт управління (фізична особа, група фізичних осіб), який ухвалює відповідні управлінські рішення; суб'єкт підприємництва (юридичне особа), який бере управлінські рішення до провадження; середовище, у якому реалізується їх правосуб'єктність, та

предмет і об'єкт їхньої діяльності. Операційно суб'єкт управління, реалізуючи, наприклад, ідею зміни певного усталеного перебігу подій щодо предмета та об'єкта діяльності, розроблює та ухвалює відповідне управлінське рішення. Управлінське рішення, взяте до провадження суб'єктом підприємництва, стає управлінською інновацією, несе в собі переважно нематеріальну (ментальну) складову та започатковує собою «розвиток інноваційної діяльності» як процес трансформації її нематеріальної (ментальної) складової в матеріальну складову предмета діяльності (продукту, бізнес-процесу) як майбутньої інновації. Успіх цього продукту або бізнес-процесу на ринку свідчатиме, що для даного суб'єкта підприємництва «інноваційний розвиток» як такий відбувся, і результат інноваційної діяльності досягнуто.

«Розвиток інноваційної діяльності» слід вважати окремою категорією, а «управлінську інновацію», «розвиток інноваційної діяльності» та «інноваційний розвиток» – детермінантами інноваційної діяльності. Розвиток інноваційної діяльності відбувається на юридичній, фінансовій, організаційній основі та матеріально-технічній базі суб'єкта підприємництва та виключно завдяки знанням, навичкам, умінням, сумлінню, творчому ставленню до роботи тощо всіх дотичних до провадження інноваційної діяльності його працівників. На тривалість «розвитку інноваційної діяльності» як процесу впливають зовнішні та внутрішні чинники, серед яких творче ставлення до роботи працівників стає визначальним, адже вмотивовані працівники зацікавлені зробити роботу (виконати завдання) ефективніше, якісніше та якомога швидше.

У контексті інноваційної діяльності об'єктом державного управління слід визначити «розвиток інноваційної діяльності», суб'єктом державного управління – «людину творчу»; завданням державного управління має бути «забезпечення мотивації суб'єкта до підвищення конкурентоспроможності результатів його діяльності», метою державного управління має стати «інноватизація людського капіталу», а спеціалізованим фактором

конкурентоспроможності слід визначити «інновативність людського капіталу». Для того, щоб країна мала змогу досягти якомога вищого положення у світових рейтингах конкурентоспроможності та закріпитися там, вона має опікуватися через функцію державного управління таким станом політичного економічного та суспільного життя її людей і громадян, за якого інноваційна діяльність стане домінуючою складовою та/або ознакою будь-якої іншої діяльності в усіх сферах і галузях.

Фінансові ресурси визначають не тільки можливість здійснювати господарську діяльність, а й перспективи розвитку. Освоєння нових ідей та винаходів потребує значних грошових надходжень, тому доступність різних фінансових інструментів на ринку капіталів країни визначає можливість реалізації відповідних нововведень. Оптимальний процес освоєння нововведень на підприємстві можливий за умови високого рівня фінансової стабільності підприємства, а також розвиненого ринку капіталів, на якому відбувається обіг диверсифікованих фінансових інструментів, які доступні великим, середнім та малим підприємствам.

Уточнено поняття «нововведення», під яким слід розуміти результат НДДКР, який освоюється підприємством з метою збільшення економічної ефективності його господарської діяльності. Фінансові фактори являються однією із груп стимулювання до впровадження нововведень на ряду з факторами ринку, новацій та людських ресурсів.

Сучасний рівень розвитку вітчизняної економіки розглядає концепцію інновацій як один із найефективніших засобів підвищення рівня конкурентоспроможності промислових підприємств, оскільки поява інновацій призводить до появи унікальних, а часто навіть проривних технологій, послуг, товарів і продуктів, що в кінцевому підсумку призводить до завоювання підприємством нових ринків збуту. Практична цінність інноваційного маркетингу полягає в тому, що він дозволяє визначати зміну потреб споживачів у часі, відслідковувати зміни показників попиту на вироблену продукцію, а також відстежувати та враховувати при формуванні

майбутньої стратегії різні зміни в поле конкуренції на міжнародному ринку. Сучасний інноваційний маркетинг промислового підприємства – це діяльність підприємства, яка спрямована на вдосконалення усіх процесів виробництва та вплив на ринкову кон'юнктуру підприємства. Інноваційний маркетинг у воєнний час характеризується миттєвістю та українізований, тобто має характерні акценти української мови, культури й «української ДНК», які до війни слабо відображалась у брэндах, комунікації, маркетингу. Кожен етап життєвого циклу інновації вимагає різних методів і підходів, різних маркетингових стратегій і тактик. Система інноваційних маркетингових заходів тісно пов'язана не тільки з системами оновлення виробництва, а й з динамікою накопичення і надходжень капіталу.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КП «КІРОВГЕОЛОГІЯ» ТА УМОВ ЙОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

2.1 Впровадження інновацій в умовах цифровізації

Проаналізуємо загальні тенденції розвитку інноваційних можливостей України за даними світових рейтингів. Якщо оцінювати позиції України у Світовому рейтингу конкурентоспроможності (рисунок 2.1), то можна стверджувати, що незважаючи на вплив всіх деструктивних факторів, спостерігається активізація у напрямі створення належних умов розвитку цифрової економіки, що безперечно впливає на формування інноваційного потенціалу підприємств [3].

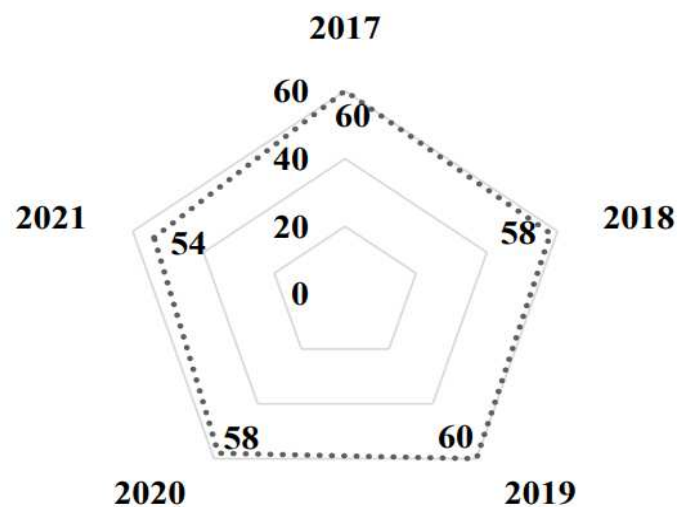

Рисунок 2.1 – Україна у Світовому рейтингу конкурентоспроможності (World Competitiveness Rankings) за 2017-2021 рр. [41]

Певне погіршення рейтинг інноваційних можливостей України спостерігається за даними Глобального індексу інновацій (Global Innovation Index), що зумовлено сучасними умовами господарювання (рисунок 2.2).

Незважаючи на обсяги спрямування коштів на зміцнення інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств, порівняно із аналогічними

підприємствами зарубіжних країн, рівень їхнього інноваційно-технологічного розвитку нижчий. Зважаючи на труднощі збору статистичних даних за останній період, спрогнозуємо зміну частки кількості інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств на 2021–2023 рр. за допомогою середовища MS Excel з використанням поліноміальної лінії тренда (рисунок 2.3).

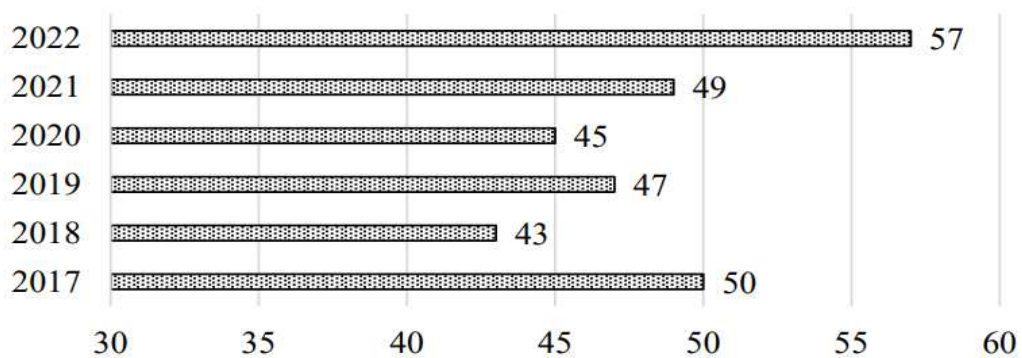

Рисунок 1.2 – Зміна позицій України у рейтингу Global Innovation Index у 2017–2022 рр. [40]

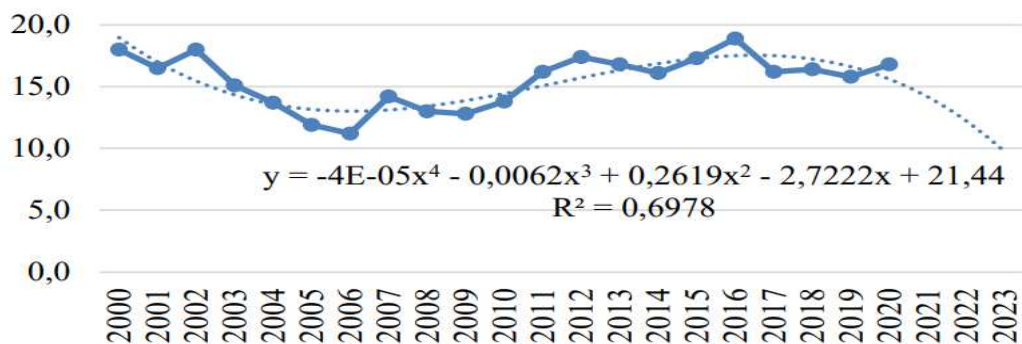

Рисунок 2.3 – Прогноз зміни частки кількості інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств на 2021–2023 рр., %

Для забезпечення точності прогнозу врахуємо більший часовий проміжок. Отримані дані можуть свідчити про зменшення кількості інноваційно активних підприємств, що зумовлено військовими діями, руйнуванням значної їх кількості та неможливістю відновлення їх діяльності

в майбутньому. Якщо проаналізувати структуру джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств, то найбільша частка припадає на власні кошти. Фінансування інноваційної діяльності із залученням іноземного капіталу є незначним, що ще більше ускладнилось у 2022 році (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств у 2016–2020 рр., млн грн. [24]

Рік	Витрати на інновації	у т.ч. за рахунок:			
		власних коштів підприємств	коштів державного бюджету	коштів інвесторів-нерезидентів	коштів інших джерел
2016	23229,5	22036,0	179,0	23,4	991,1
2017	9117,5	7704,1	227,3	107,8	1078,3
2018	12180,1	10742,0	639,1	107,0	692,0
2019	14220,9	12474,9	556,5	42,5	1147,0
2020	14406,7	12297,7	279,5	125,3	1704,2

Незважаючи на розмір обсягу фінансового забезпечення інноваційної діяльності, на рівень їх інноваційно-технологічного розвитку значний відбиток наклали військові дії. Станом на 01.09.2022 загальні прямі внаслідок воєнних дій збитки активів підприємств оцінюють у 9,9 млрд. доларів, а кількість пошкоджених чи зруйнованих підприємств від початку війни складає щонайменше 412 (рисунок 2.4).

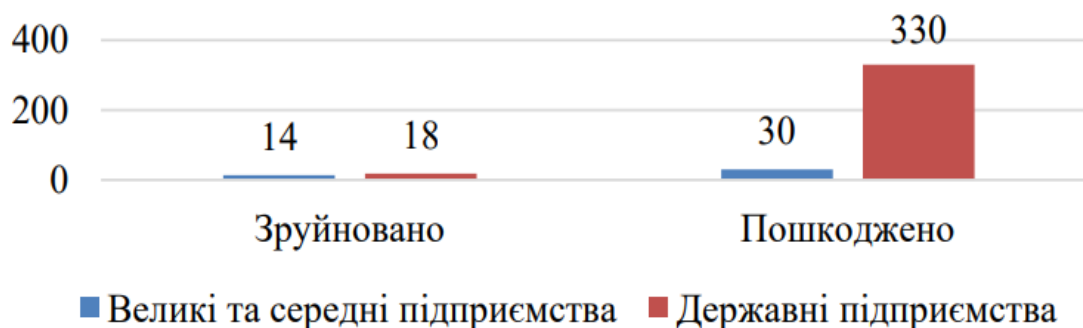

Рисунок 2.4 – Оцінка прямих втрат промислового сектору внаслідок війни, одиниць [12]

В регіональному розрізі найбільше підприємств постраждало у Донецькій, Луганській, Харківській та Київській областях (серед найбільших у переліку – це Азовсталь та ММК ім. Ілліча). Відповідно, одним із важливих кроків для відновлення країни є залучення в вітчизняну економіку іноземних інвесторів. І, відповідно, в даному контексті важливим є розвиток інноваційного потенціалу підприємств на засадах цифровізації [3].

Цьому сприятиме вже створена унікальна електронна платформа Advantage Ukraine [23], що вже збрала більше 500 інвестпроектів у 10-ти галузях економіки. Також важливим для зміцнення інноваційного потенціалу підприємств та забезпечення належного рівня їх конкурентоспроможності міжнародна фінансова підтримка через програми міжнародної допомоги. Зокрема, у межах програми міжнародної допомоги «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП», що фінансується ЄС і Урядом Німеччини 300 мікро- й малих підприємств отримали перші фінансові виплати [25] (рисунок 2.5).

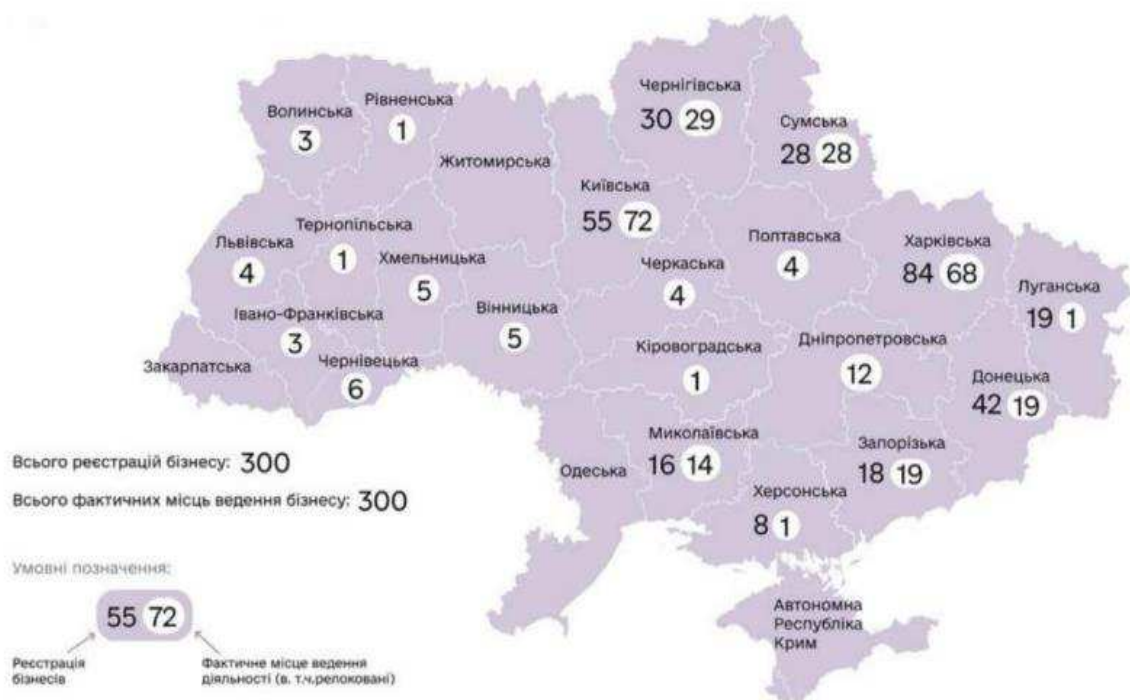

Рисунок 2.5 – Географія діяльності підприємств, отримувачів мікрогрантів від EU4Business [39]

Цифрова трансформація, діджиталізація здійснює стимулюючий вплив на розвиток усіх сфер, зокрема і на формування інноваційного потенціалу підприємств. В даному контексті важливими є послідовність та систематичність для забезпечення належного рівня адаптивності з урахуванням обмежених ресурсів та формування впливу зовнішнього середовища за обмеженості ресурсів.

2.2 Загальна характеристика КП «Кіровгеологія»

Казенне підприємство «Кіровгеологія» має таку юридичну адресу: м. Київ, вул. Бойчука Михайла та розташовано у с. Кіровське у Васильківському районі Дніпропетровської обл. Основними видами діяльності є:

– 71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах;

– 08.11 Добування декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди та глинистого сланцю

– 09.90 Надання допоміжних послуг у сфері добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів

– 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля

Підприємство почало свою діяльність із 1947 р. при пошуках промислових родовищ урану в Україні. Створене в листопаді 1947 р Кіровська експедиція мала своїм завданням детальну розвідку цих родовищ і пошуки їх аналогів у м. Кривий Ріг, Горіхово-павлоградській залізорудній смузі і Курській магнітній аномалії. У специфічних умовах України, де найбільш перспективні для пошуків промислових родовищ урану кристалічні породи поховані під могутніми третинними і четвертинними відкладеннями, геологи і геофізики виробничого об'єднання успішно застосували новітню методику спеціалізованої геолого-геофізичної підготовки перспективних площ, на підставі розробленої спільно з

науковими організаціями методики, виділяли найбільш перспективні локальні ділянки і знаходили на них промислові родовища урану.

Кіровська експедиція разом з іншими експедиціями у п'ятдесятих роках успішно вирішила завдання забезпечення країни урановою сировиною, як необхідною складовою виробництва атомної зброї.

З метою підвищення оперативності керівництва геологорозвідувальним процесом постійно проводилася робота з удосконалювання організаційної структури управління, підбора й підготовки кадрів на керівні посади, як у польових партіях, так і в апарат керування, взаємної координації роботи відділів і підвищення відповідальності. Чітко налагоджений контроль за виконання наказів, розпоряджень і прийнятих рішень дозволив виробничому об'єднанню підвищити ефективність геологорозвідувальних робіт.

Велика робота з упорядкування апарата керування була проведена під час реалізації генеральної схеми вдосконалювання управління геологорозвідувальними роботами галузі (1979 р), коли було створено Кіровське виробниче геологічне об'єднання на базі Кіровської експедиції. Відповідно до нових завдань була вдосконалена схема організаційної структури апарата управління, польових експедицій і партій і підсобних виробництв. Схеми й розрахунки були складені на основі ретельного аналізу багаторічного позитивного досвіду роботи як Кіровської експедиції, так й інших експедицій Головного керування в напрямі підвищення працездатності апарата керування й усунення недоліків у його роботі. У об'єднанні була розроблена й відведена в дію система розподілу прав, обов'язків і відповідальності по відділах і провідних спеціалістах апарата керування.

У 1996 р. Кіровське виробниче геологічне об'єднання було перейменовано на колективне підприємство «Кіровгеологія», метою і предметом діяльності якого є вивчення надр, проведення геолого-пошукових і геологорозвідувальних робіт на стратегічну сировину (радіоактивні і рідкісні елементи, алмази й благородні метали), радіоекологічних досліджень і вивчення природних джерел випромінювання на території України.

Основним предметом діяльності КП «Кіровгеологія» є виконання державного замовлення Міністерства охорони навколишнього природного середовища України з комплексного геологічного вивчення надр для розвитку мінерально-сировинної бази України; виконання різномасштабних геологічних зйомок, прогнозно-геологічних, геолого-пошукових, розвідувальних робіт, в тому числі дослідно-промислової розробки родовищ всіх видів корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення, включаючи пошуки й розвідку підземних джерел води. Повний перелік послуг, що надає КП «Кіровгеологія» наведений у додатку А.

КП «Кіровгеологія» є підприємством Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, підлягає реєстрації в державних органах за місцем базування, відповідно до законодавчих актів України, має самостійний баланс, розрахунковий, та інші рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням. Геологорозвідувальні роботи на уран, іншу стратегічну сировину та радіоекологічні дослідження, їх планування, фінансування, контроль, звітність та медичне обслуговування підприємство проводить згідно з Постановою КМУ від 21.12.92. №709-3 «Про питання пов'язані з геологорозвідувальними роботами на уран, іншу стратегічну сировину та радіоекологічними дослідженнями».

Майно підприємства становлять основні фонди та оборотні кошти, а також інші цінності вартість яких відображається у балансі. Майно КП «Кіровгеологія» є державною власністю, якою підприємство володіє та користується.

КП «Кіровгеологія» визначає стратегію й основні напрями свого розвитку відповідно до державних програм та замовлень, плану розвитку підприємства; організовує свою діяльність щодо забезпечення виконання державного контракту та укладення договорів; виконує роботи, надає послуги, виробляє та реалізує продукцію поза межами державного контракту за цінами (тарифами), що встановлюється підприємством самостійно або на договірній основі, а у випадках, передбачених законодавством України, – за

фіксованими (регульованими) державними цінами (тарифами).

При управлінні КП «Кіровгеологія» найбільшу відповідальність має директор, який затверджує Положення про підприємство та зміни до нього, здійснює контроль за додержанням Положення та вживає відповідні заходи у випадку його порушення; здійснює контроль за ефективністю використання майна, державної власності; здійснює планування і контроль за використанням бюджетних коштів відповідно затвердженого кошторису; затверджує фінансовий план та план розвитку підприємства; затверджує умови та фонд оплати праці з урахування умов, передбачених галузевою угодою та колективним договором.

На рисунку 2.6 наведена організаційна структура КП «Кіровгеологія», яка складається із відповідних структурних підрозділів.

Сучасне розвинене підприємство складається з підрозділів, що поєднують аналогічні функції працівників і матеріальні кошти, якими ці працівники користуються.

Кожний підрозділ відрізняється особливим видом діяльності, необхідним для спільної справи підприємства. Підрозділ приймає специфічні рішення, діє багато в чому самостійно і несе за свою діяльність повну відповідальність. Підрозділи утворюються залежно від конкретних потреб підприємства: їх не повинно бути ні занадто багато, ні занадто мало. Система логічно взаємозалежних підрозділів, що відображає внутрішню будову підприємства, називається організаційною структурою підприємства. Організаційна структура управління КП «Кіровгеологія» – лінійно-функціональна. Така структура спирається на розподіл повноважень та відповідальності за функціями управління і прийняття рішень по вертикалі. Вона дає змогу організувати управління за лінійною схемою (директор – начальник відділку – спеціаліст), а функціональні відділи апарату управління підприємства лише допомагають лінійним керівникам вирішувати управлінські завдання. При цьому лінійних керівників не підпорядковано керівникам функціональних відділів апарату управління.

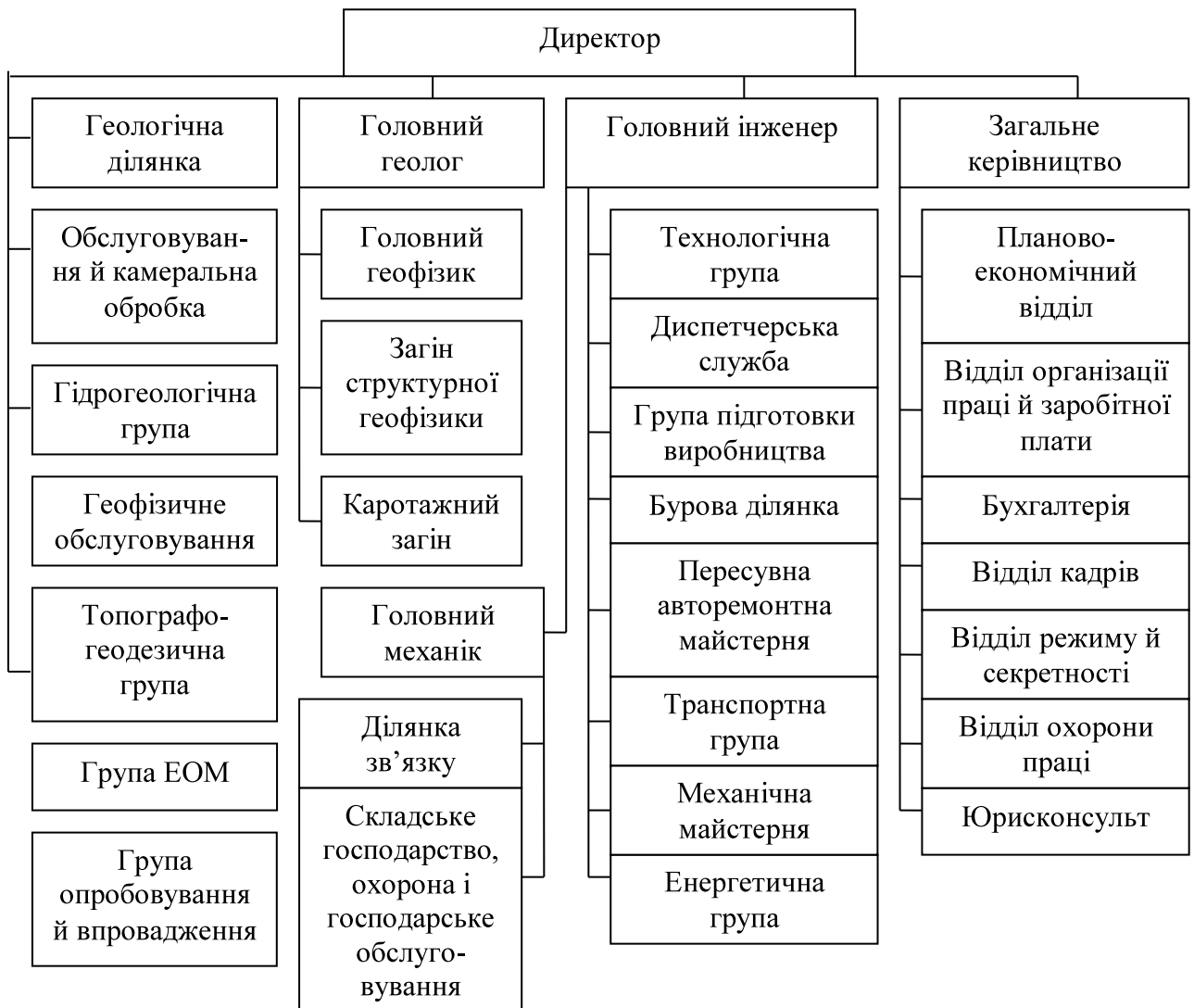

Рисунок 2.6 – Функціональна організаційна структура КП «Кіровгеологія»

Така структура управління завдяки своїй ієрархічності забезпечує швидку реалізацію управлінських рішень, сприяє спеціалізації і підвищенню ефективності роботи функціональних служб, уможливорює необхідний маневр ресурсами. Вона є найдоцільнішою за широким спектром надання послуг зі сталим попитом та незначними еволюційними змінами технології їх надання. Проте за умов частих технологічних змін, оновлення номенклатури послуг цієї оргструктури уповільнює терміни підготовки і прийняття управлінських рішень, не забезпечує належної злагодженості в роботі функціональних відділів (підрозділів).

У КП «Кіровгеологія» функціональну структуру доцільно використовувати, тому що підприємство надає відносно обмежений набір

(асортимент) послуг, перебуває в стабільних зовнішніх умовах, а його діяльність припускає стабільні управлінські рішення.

При виборі напрямів проведення геолого-пошукових робіт враховані наступні вимоги, які повинні задовольняти останні з метою сприяння зростанню прибутковості КП «Кіровгеологія»:

- зниження собівартості геолого-пошукових робіт за рахунок заміни ручної праці та розрахунків на програмне забезпечення;

- забезпечувати нарощування обсягів геолого-пошукових робіт, на які має ліцензію серед конкурентів лише КП «Кіровгеологія»

- підвищення конкурентоспроможності геолого-пошукових робіт за рахунок застосування унікального, власне розробленого програмного забезпечення для задоволення потреб юридичних і фізичних осіб.

Всі ці питання підкреслюють актуальність обраної теми та вимагають вдосконалення організаційно-технічного рівня КП «Кіровгеологія» з метою підвищення конкурентоспроможності та ефективності діяльності. Але ж базою для формування і впровадження будь-яких заходів є проведення техніко-економічного і фінансового аналізу.

2.3 Економічний аналіз діяльності КП «Кіровгеологія»

Основні показники, які використано в рамках техніко-економічного аналізу діяльності КП «Кіровгеологія», надано в таблиці 2.2. Там же відображено їх умовні позначення, одиниці виміру та розрахунок значень абсолютних та відносних відхилень. Додамо, що визначити середню ціну геолого-пошукової роботи та середній обсяг у натуральному виразі неможливо, внаслідок широкого виду найменувань різних геолого-пошукових робіт. Аналізуючи розрахунки, що наведені у таблиці 2.2, зробимо такі висновки. Завдяки постійній розбудові галузі будівництва до початку військової агресії РФ, у 2021 р. спостерігається зростання попиту на геолого-пошукові роботи, виручка від реалізації збільшилася на 25,32%.

Таблиця 2.1 – Економічні показники діяльності КП «Кіровгеологія»

Найменування показника	Ін-декс	Од. вим.	Значення за роками		Відхилення	
			2020	2021	абсолютне	темп приросту, %
Виручка від реалізації	Вр	тис. грн.	40214	50395	10181	25,32
Вартість основних виробничих фондів	Фос		117817	123885	6068	5,15
Обігові кошти	Фоб		5843	6038	195	3,34
Середньооблікова чисельність працівників усього, у тому числі	q	чол.	67	72	5	7,46
амін. персоналу	qадм		8	10	2	25,00
осн. працівників	qr		59	62	3	5,08
Фонд зарплати усього	U	тис. грн.	8766	10496	1730	19,74
амін. персоналу	Uадм		1162	1590	428	36,88
осн. працівників	Ur		7604	8906	1302	17,12
Середня заробітна плата адмін. персоналу	Задм	грн.	12100	13250	1150	9,50
осн. працівників	Зр	грн.	10740	11970	1230	11,45
Питома вага адміністративного персоналу	Жадм		0,119	0,139	0,02	16,32
Питома вага основних працівників	Жр		0,881	0,861	-0,02	-2,21
Собівартість реалізованої продукції	Sp	тис. грн.	33232	43359	10127	30,47
Чистий прибуток	P	тис. грн.	4675	1432	-3243	-69,37
Річна продуктивність праці в грошовому виразі	W	тис. грн./чол.	600,21	699,93	99,72	16,61
адмін. персоналу	Wадм		5026,75	5039,50	12,75	0,25
осн. працівників	Wr		681,59	812,82	131,23	19,25
Фондовіддача основних фондів	f	грн./грн.	0,34	0,41	0,07	19,18
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	Коб	разів	6,88	8,35	1,46	21,27
Витрати на гривню продукції	Z	грн./грн.	0,83	0,86	0,03	4,11
Рентабельність виробництва	R	%	3,78	1,10	-2,68	-
Рентабельність послуг	Rs		14,07	3,30	-10,77	-

Однак на це зростання вплинуло кілька факторів: по-перше, розширення видів геолого-пошукових робіт (асортименту послуг, що пропонується); по-друге, розбудова будівельної галузі. Окремо слід додати, що протягом 2021 р. відбулося підвищення цін на послуги, що пропонує КП «Кіровгеологія» на 20% в середньому. Зростання ціни відбулося під впливом

регулювання заробітної плати, що регламентується законодавчими актами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України. Збільшення вартості основних виробничих фондів на 5,15% пояснюється плановою закупівлею оргтехніки та програмного забезпечення та свідчить про заплановане удосконалення виробничого процесу. При зростанні виручки від реалізації відбулося зростання показника фондівіддачі на 19,18%. Внаслідок цього підприємство отримує на кожну грн. вкладену в основні виробничі фонди 0,41 грн. виручки від реалізації у 2021 р. Це на 0,07 грн. більше, ніж у 2020 р. Сума обігових коштів збільшилася на 3,34%. Це пояснюється наявністю значної суми дебіторської заборгованості (негативний вплив) та збільшенням запасів сировини, матеріалів та незавершеного виробництва (негативний вплив). При цьому відбулося значне збільшення коефіцієнту оборотності на 1,46 обороту або 21,27%. В перспективі наявність такої динаміки може призвести до стабілізації фінансового положення за рахунок можливості своєчасного повернення кредиторської заборгованості КП «Кіровгеологія». У 2021 р. спостерігалось зростання чисельності працівників (на 5 чоловік), при цьому чисельність основних працівників збільшилася на 5,08%, а адміністративного персоналу – на 25%. Через розширення номенклатури геолого-пошукових робіт і збільшення виручки від реалізації, продуктивність праці адміністративних працівників зросла на 0,25%, основних працівників – на 19,25%. Відтак за наведеним аналізом більшість показників поліпшилися у 2021 р. у порівнянні з 2020 р., однак основним критерієм щодо оцінки ефективності, все ж такі залишається рентабельність виробництва, зменшення (на -2,68%) якої спостерігалось в аналізуємому періоді.

Таким чином метою подальшого аналізу буде встановлення основних факторів, що сприяли такому становищу.

Аналіз виручки від реалізації. За даними таблиці 2.2 сума виручки від реалізації у звітному році збільшилась на 10181 тис. грн. Фактичний обсяг реалізації становив 50395 тис. грн. Обсяг реалізації продукції (Вр) визначається за формулою (2.1).

$$V_p = F_{oc} * f = F_{ob} * K_{ob}, \quad (2.1)$$

де F_{oc} – вартість основних виробничих фондів,

f – фондівдача основних виробничих фондів,

F_{ob} – вартість обігових коштів,

K_{ob} – коефіцієнт оборотності обігових коштів.

На зміну обсягу реалізації мають вплив зміни таких факторів: вартість і ефективність використання основних виробничих фондів; вартість і ефективність використання обігових коштів; кількість та продуктивність праці працівників КП «Кіровгеологія».

У таблиці 2.3 наведений розрахунок впливу факторів на виручку від реалізації у КП «Кіровгеологія».

Таблиця 2.3 – Розрахунок впливу факторів на виручку від реалізації КП «Кіровгеологія», тис. грн.

Показники впливу факторів	Формули впливу та розрахунки	Абсолютні зміни
Вплив зміни вартості і ефективності використання основних фондів $V = F_{oc} * f$		
Зміни вартості основних фондів	$\Delta V_{foc} = \Delta F_{oc} * f_{\bar{b}} = 195 * 0,34$	2071,17
Зміни фондівдачі основних фондів	$\Delta V_f = \Delta f * F_{oca} = 0,07 * 6038$	8109,83
Вплив зміни вартості і ефективності використання оборотних коштів $V = F_{ob} * K_{ob}$		
Зміни вартості оборотних коштів	$\Delta V_{pFob} = \Delta F_{ob} * K_{ob\bar{b}} = 195 * 6,88$	1342,07
Зміни коефіцієнта оборотності оборотних коштів	$\Delta V_{pKob} = \Delta K_{ob} * F_{oba} = 1,46 * 6038$	8838,93
Вплив кількості і продуктивності праці персоналу $V_{pr} = W * q$		
Зміни чисельності працівників підприємства	$\Delta V_{prq} = \Delta q * W_{\bar{b}} = 5 * 600,21$	3001,04
Зміни продуктивності праці працівників	$\Delta V_{prW} = \Delta W * q_a = 99,72 * 72$	7179,96
Сума впливу за кожною групою факторів		10181,00

За даними таблиці 2.3 показник обсягу виручки від реалізації зріс на 10181 тис. грн. за рахунок збільшення вартості основних виробничих фондів на 2071,17 тис. грн. та показника фондівдачі основних фондів на 8109,83 тис. грн. Позитивно вплинули на ріст виручки від реалізації зростання

вартості обігових коштів (1342,07 тис. грн.) та коефіцієнта оборотності обігових коштів (8838,93 тис. грн.). Сприятливими факторами є збільшення чисельності працівників підприємства (3001,04 тис. грн.) та зростання продуктивності праці працівників (7179,96 тис. грн.).

Аналіз використання основних виробничих фондів. Основні виробничі фонди займають основну питому вагу в загальній сумі основного капіталу підприємства. Від їх кількості, вартості, технічного рівня і ефективності використання як правило залежать кінцеві результати діяльності підприємства: виручка від реалізації, собівартість, прибуток, рентабельність, фінансова стійкість. Середньорічна вартість основних засобів КП «Кіровгеологія» збільшилась у звітному році до 123885 тис. грн. (абсолютне відхилення 6068 тис. грн.). Одним з найрозповсюдженіших показників використання основних фондів є фондівіддача (f), яка визначається за формулою:

$$f = V_p / F_{oc} \quad (2.2)$$

За даними таблиці 2.2 фондівіддача збільшилася і склала 0,41 грн./грн. Для підприємства це позитивна тенденція, тобто у процесі діяльності присутня економія капітальних вкладень в основні засоби. Розрахунок факторів впливу на фондівіддачу приведені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Розрахунок впливу факторів на показник фондівіддачі у КП «Кіровгеологія», грн. / грн.

Показники зміни факторів	Формули впливу та розрахунки	Абсолютні зміни
Зміни вартості основних фондів	$\Delta f F_{oc} = V_{pб} / F_{ocа} - f_{б}$ $\Delta f F_{oc} = 40214 / 123885 - 0,34$	-0,02
Зміни обсягу реалізації	$\Delta f V_p = \Delta V_p / F_{ocа} = 10181 / 6038$	0,09
Сума впливу		0,07

Дані таблиці 2.4 свідчать, що в основному показник фондівіддачі збільшився за рахунок зростання обсягів реалізації на 0,09 грн./грн.

Негативно вплинуло збільшення вартості основних фондів на -0,02 грн. / грн.

При цьому необхідно відмітити, що підприємство працює на основних виробничих фондах, які були засвоєні майже 30 років тому. Актуальним питанням залишається проведення капітального ремонту приміщень та доведення їх до норм пожежної безпеки.

Аналіз використання обігових коштів. Фінансові ресурси підприємства характеризуються особливою увагою щодо їх формування та використання, тому потребують докладнішої оцінки та аналізу. За даними таблиці 2.2 вартість обігових коштів КП «Кіровгеологія» у звітному році збільшилась на 195 тис. грн. В рамках завдання факторного аналізу розраховано один з показників ефективності використання обігових коштів – коефіцієнт оборотності. Коефіцієнт оборотності (Коб) визначається за формулою:

$$\text{Коб} = \text{Вр} / \text{Фоб}. \quad (2.3)$$

У таблиці 2.5 наведено розрахунок факторів впливу на оборотність коштів. За даними таблиці 2.5 у звітному періоді показник коефіцієнту оборотності обігових коштів підвищився на 1,46 обороту, та взагалі залишається менше рівня загальногалузевих значень (рекомендоване значення коефіцієнту оборотності складає більше 3 оборотів). Негативний вплив спричинило зростання вартості обігових коштів (-0,22 обороту), позитивну реакцію спостерігаємо щодо збільшення виручки від реалізації (1,69 обороту).

Таблиця 2.5 – Розрахунок впливу факторів на оборотність коштів у КП «Кіровгеологія», обертів на рік

Показники впливу факторів	Формули впливу та розрахунки	Абсолютні зміни
Зміни вартості обігових коштів	$\Delta\text{КобФоб} = \text{Врб} / \text{Фоба} - \text{Кобб}$ $\Delta\text{КобФоб} = 40214 / 6038 - 6,88$	-0,22
Зміни виручки від реалізації	$\Delta\text{КобВр} = \Delta\text{Вр} / \text{Фоба} = 10181 / 6038$	1,69
Сума впливу		1,46

Аналіз продуктивності праці працівників. Достатня забезпеченість підприємства трудовими ресурсами, їх раціональне використання, високий рівень продуктивності праці мають велике значення для збільшення обсягів виробництва продукції і підвищення його ефективності. Зокрема, від забезпеченості КП «Кіровгеологія» трудовими ресурсами і ефективності їх використання залежать обсяги і своєчасність виконання усіх завдань, ефективність використання обладнання, і, як результат обсягів наданих послуг, їх собівартість, прибуток і ряд інших економічних показників.

Показником ефективності використання трудових ресурсів є продуктивність праці (W), яка визначається за формулою:

$$W = V_p/q = (V_p * J_p)/q_p = W_p * J_p, \quad (2.4)$$

де q – середньорічна чисельність працівників, чоловік.

Визначення і розрахунок факторів впливу на показник продуктивності праці підприємства відображено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Розрахунок впливу факторів на показник продуктивності праці у КП «Кіровгеологія», грн. / чоловіка

Показники впливу факторів	Формули впливу та розрахунки	Абсолютні зміни
Зміни структури чисельності основних працівників	$\Delta W_{Jp} = \Delta J_p * W_{pб}$ $\Delta W_{Jp} = -0,02 * 600,21$	-13,28
Зміна продуктивності праці основних працівників	$\Delta W_{Wp} = \Delta W_p * J_{pa}$ $\Delta W_{Wp} = 99,72 * 0,861$	113,00
Сума впливу		99,72
Зміна чисельності основних працівників	$\Delta W_{qp} = V_{pб} * J_{pa} * (1/q_{pa} - 1/q_{pб})$ $\Delta W_{qp} = 40214 * 0,861 * (1/62 - 1/59)$	-28,40
Зміна виручки від реалізації продукції	$\Delta W_{V} = \Delta V_p * J_{pa} / q_{pa}$ $\Delta W_{V} = 10181 * 0,861 / 62$	141,40
Сума впливу		113,00

За даними таблиці 2.6 у звітному році продуктивність праці працівників КП «Кіровгеологія» збільшилась на 99,72 тис. грн./чол., при цьому зміна продуктивності праці основних працівників (113 тис. грн./чол.) і зростання виручки від реалізації (141,40 тис. грн./чол.) вплинули позитивно,

а зміна структури чисельності основних працівників (-13,28 тис. грн./чол.) та збільшення їх чисельності (-28,40 тис. грн./чол.) – негативно. Оскільки адміністративний персонал допомагає основним робітникам, їх аналіз недоречно проводити так конкретно.

Аналіз рентабельності. Показник рентабельності характеризує діяльність підприємства в цілому. Він більш повно, чим прибуток, відображає результат господарювання. Розрахунки показника рентабельності використовують при зрівнянні ефективності діяльності підприємств різних галузей, з різними обсягами валюти балансу.

В рамках аналізу техніко-економічних показників визначимо показник економічної рентабельності (R), який знаходимо за формулою:

$$R=P / (F_{oc}+F_{ob}), \quad (2.5)$$

де P – чистий прибуток, тис. грн.

Аналіз рентабельності виконано методом ланцюгових підстановок з урахуванням змін факторів, розрахунків і суми впливу наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Факторний аналіз економічної рентабельності у КП «Кіровгеологія», %

Показники впливу факторів	Формули впливу та розрахунки	Сума впливу
Зміни рентабельності	$\Delta R = R_a - R_b$	-2,68
Зміни чистого прибутку	$\Delta RP = \Delta P / (F_{oc} + F_{ob})$ $\Delta RP = -3243 / (123885 + 6038)$	-2,50
Зміни вартості основних фондів	$\Delta RF_{oc} = P_b / (F_{oc} + F_{ob}) - R_b$ $\Delta RF_{oc} = 4675 / (123885 + 5843) - 3,78$	-0,18
Зміни вартості обігових коштів	$\Delta RF_{ob} = P_b / (F_{oc} + F_{ob}) - P_b / (F_{oc} + F_{ob})$ $\Delta RF_{ob} = 4675 / (123885 + 6038) - 4675 / (123885 + 5843)$	-0,01

Розрахунки таблиці 2.7 свідчать, що показник рентабельності зменшився на -2,68% в основному (на -2,50%) через зменшення величини чистого прибутку. Зростання вартості обігових коштів призвело до зменшення рентабельності на -0,01%, а збільшення вартості основних засобів

– до скорочення на -0,18%.

За результатами аналізу використання майнових та трудових ресурсів КП «Кіровгеологія» можна зробити наступні висновки: показники ефективного використання ресурсів КП «Кіровгеологія» зросли. Продуктивність праці персоналу КП «Кіровгеологія» достатньо висока, кількість працівників теж достатня. При розширенні діяльності, підприємство дотримується політики збільшення кількості основного персоналу. Основних засобів у КП «Кіровгеологія» достатньо і раціональне їх використання забезпечується. Обігові кошти потребують докладнішого аналізу з погляду їх впливу на фінансовий стан КП «Кіровгеологія». Але позитивні результати використання ресурсів у порівнянні з рівнем витрат КП «Кіровгеологія» все ж таки призводять до недостатньої величини рентабельності. Це пов'язано з тим, що підприємство є організацією державної форми власності, основною задачею якого є надання послуг у сфері геолого-пошукових робіт як юридичним, так і фізичним особам. Тому підвищення цін на послуги підприємства жорстко контролюється з боку держави та обмежено законодавчими актами України.

Проаналізовані показники використання майнових та трудових ресурсів належать до відносних показників ділової активності і характеризують ефективність управління ресурсами підприємства лише з боку його діяльності. Для відображення повного фінансово-економічного стану КП «Кіровгеологія» необхідними є подальші дослідження та оцінка показників фінансової діяльності аналізованого об'єкта.

2.4 Аналіз фінансового становища КП «Кіровгеологія»

Фінансовий стан підприємства виражається в співвідношенні структур його активів і пасивів, тобто засобів підприємства і його джерел. Основні завдання аналізу фінансового стану - визначення якості фінансового стану, вивчення його погіршення за період, підготовка рекомендацій з підвищення

фінансової стійкості й платоспроможності підприємства [18]. Ці завдання вирішуються на основі дослідження динаміки абсолютних і відносних фінансових показників і розбиваються на такі аналітичні блоки:

- структурний аналіз активів і пасивів;
- аналіз фінансової стійкості;
- аналіз платоспроможності (ліквідності);
- аналіз ділової активності підприємства.

Інформаційними джерелами для розрахунку показників і проведення аналізу служать річна й квартальна бухгалтерська звітність: Баланс підприємств (форма №1), Звіт про фінансові результати (форма №2) [18].

Актив балансу характеризує майнову масу підприємства, тобто склад і стан матеріальних цінностей, що перебувають у безпосереднім володінні господарства. Пасив балансу характеризує склад і стан прав на ці цінності, що виникають у процесі господарської діяльності підприємства у різних учасників комерційної справи (підприємців, акціонерів, держави, інвесторів, банків).

Звіт про фінансові результати є найважливішим джерелом інформації для аналізу показників рентабельності підприємства, рентабельності реалізованої продукції, рентабельності виробництва, визначення величини чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, і інших показників. Ця форма містить відомості про фінансові результати діяльності підприємства за звітний і попередній періоди. Тут показана величина балансового прибутку або збитку й доданки цього показника.

Основними методами аналізу фінансового стану є горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний і факторний [18].

На прикладі облікових даних КП «Кіровгеологія» був проведений горизонтальний і вертикальний аналіз балансу за 2020 і 2021 роки, а також розраховані й проаналізовані основні фінансові коефіцієнти.

Для зручності проведення вертикальний і горизонтальний експрес аналізу статті балансу укрупнені й наведені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Експрес аналіз структури балансу КП «Кіровгеологія»,
тис. грн.

Статті балансу	Значення на кінець періоду		Темп росту значення, %	Структура, % від підсумку активу і пасиву		Абс. відх. структури
	2020р.	2021р.		2020р.	2021р.	
1	2	3	4	5	6	7
Актив						
Необоротні активи	117 817	123 885	105,15	95,27	95,35	0,08
Оборотні активи:	5 843	6 038	103,34	4,73	4,65	-0,08
грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	415	127	30,60	0,34	0,10	-0,24
дебіторська заборгованість	3193	3538	110,80	2,58	2,72	0,14
матеріальні обігові кошти	2008	2214	110,26	1,62	1,70	0,08
інші обігові кошти	221	142	64,25	0,18	0,11	-0,07
Витрати майбутніх періодів	0	0	-	0,00	0,00	0,00
БАЛАНС	123660	129923	105,06	100,00	100,00	-
Пасив						
Власний капітал:	1521	1656	108,88	1,23	1,27	0,04
статутний капітал	29355	29355	100,00	23,74	22,59	-1,14
нерозподілений прибуток	-27834	-27699	99,51	-22,51	-21,32	1,19
Довгострокові зобов'язання	99984	106942	106,96	80,85	82,31	1,46
Поточні зобов'язання:	22155	24637	111,20	17,92	18,96	1,05
кредиторська заборгованість	20888	23925	114,54	16,89	18,41	1,52
короткострокові кредити та відсотки за довгостроковими кредитами	310	171	55,16	0,25	0,13	-0,12
інші короткострокові зобов'язання	234	201	85,90	0,19	0,15	-0,03
БАЛАНС	123660	129923	105,06	100,00	100,00	-

За результатами вертикального аналізу активу балансу, що наведений у таблиці 2.8, з'ясувалося наступне. У структурі активу переважають необоротні активи, при цьому їхня частка збільшилася за поточний рік на 0,08%. Питома вага оборотних активів зменшилася з 4,73% у 2020 р. до 4,65% у 2021 р. Майже у 3 рази зменшилася вартість грошових коштів, на 10,80% збільшилася дебіторська заборгованість, а матеріальні обігові кошти збільшилися на 10,26%. У складі оборотних активів найбільша частка належить дебіторській заборгованості, що пояснюється обов'язковою співпрацею з державними установами, які, як правило, є неплатоспроможними. Збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості на 0,14% може негативно вплинути на платоспроможність підприємства, тим

більше, не дивлячись на зменшення залишку грошових коштів. Окрім цього, це «заморожує» обігові кошти, тому необхідно більш ретельно відстежувати за надходженнями та своєчасними погашеннями дебіторської заборгованості. За два роки в структурі активу балансу відзначені значні структурні зрушення. Якщо на кінець 2020 р. питома вага необоротних засобів становила 95,27%, а оборотних – 4,73%, то до кінця 2021 року питома вага необоротних засобів склала 95,35%, а оборотних – 4,65%. Такі зміни обумовлені ростом обсягів збільшення виручки від реалізації.

У структурі пасиву власний капітал має найменшу питому вагу, його сума збільшилася протягом 2021 р. на 8,88% за рахунок незначного зростання нерозподіленого прибутку. Лєвова частина власного капіталу – це довгострокові зобов'язання. Їх питома вага збільшилася з 80,85% у 2020 р. до 82,31% у 2021 р. Що стосується поточних зобов'язань, в тому числі кредиторської заборгованості, їх частка в пасиві балансу також збільшилася на 1,05% та 1,52% відповідно. Для КП «Кіровгеологія» це приємний знак, оскільки така політика надає можливості інституту користуватися стійкими короткостроковими пасивами (відстрочкою платежу).

Горизонтальний аналіз відрізняється від вертикального тим, що не враховує динаміки структури, а ілюструє абсолютну й відносну динаміку змін кожної статті балансу й валюти балансу в цілому. У свою чергу, горизонтальний аналіз КП «Кіровгеологія» представлений у таблиці 2.9.

За результатами таблиці 2.9 у цілому валюта балансу з 2020 р. збільшилася на 6263 тис. грн., або на 5,06%. У загальному збільшенні активу балансу зростання необоротних активів склало 5,15%, а оборотних – 3,34%. Збільшення оборотних активів зв'язано в основному з ростом матеріальних оборотних коштів (10,26%) і дебіторської заборгованості (10,80%). Пасиви підприємства збільшилися у 2021 р. (таблиця 2.9) за рахунок збільшення довгострокових зобов'язань (6,96%) та поточних зобов'язань (11,20%).

Таблиця 2.9 – Горизонтальний аналіз структури балансу КП «Кіровгеологія», тис. грн.

Статті балансу	Значення на кінець періоду		Відхилення	
	2020 р.	2021 р.	абсолютне	відносне
1	2	3	4	5
Актив				
Необоротні активи	117817	123885	6068	105,15
Оборотні активи:	5843	6038	195	103,34
грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	415	127	-288	30,60
дебіторська заборгованість	3193	3538	345	110,80
матеріальні обігові кошти	2008	2214	206	110,26
інші обігові кошти	221	142	-79	64,25
Витрати майбутніх періодів	0	0	0	-
БАЛАНС	123660	129923	6263	105,06
Пасив				
Власний капітал:	1521	1656	135	108,88
уставний капітал	29355	29355	0	100,00
нерозподілений прибуток	-27834	-27699	135	99,51
Довгострокові зобов'язання	99984	106942	6958	106,96
Поточні зобов'язання:	22155	24637	2482	111,20
кредиторська заборгованість	20888	23925	3037	114,54
короткострокові кредити	310	171	-139	55,16
інші короткострокові зобов'язання	234	201	-33	85,90
БАЛАНС	123660	129923	6263	105,06

Для повного аналізу фінансового становища підприємства немаловажне значення має розрахунок чистого робочого капіталу як різниці між поточними активами й поточними зобов'язаннями. Даний показник освітлює те, наскільки діяльність підприємства забезпечена власними фінансовими ресурсами. Наявність чистого робочого капіталу підтверджує здатність підприємства не тільки гасити поточні борги, але й розширювати свою діяльність і здійснювати інвестування.

Таким чином, власний робочий капітал становив:

на кінець 2020 р.: $5843 - 22155 = -16312$ тис. грн.

на кінець 2021 р.: $6038 - 24637 = -18599$ тис. грн.

Отриманий результат свідчить, що протягом 2020–2021 рр. у підприємства було недостатньо власних обігових коштів. При цьому чистий прибуток за 2020 р. склав 4675 тис. грн., а за 2021 р. – 1432 тис. грн., тобто

скоротився на 69,37%.

Оцінка платоспроможності підприємства. Наступний крок – оцінка платоспроможності підприємства за допомогою коефіцієнтів ліквідності. Визначення платоспроможності підприємства є важливим аспектом для будь-якого користувача фінансової звітності. Найбільше часто використовують коефіцієнт покриття або коефіцієнт загальної ліквідності (Кп) – показує, яку частину поточних зобов'язань може погасити підприємство, якщо реалізує всі свої оборотні активи, у тому числі й матеріальні запаси. Іншими словами, цей коефіцієнт показує, скільки гривень оборотних коштів доводиться на кожен гривню поточних зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності (Кшл) – показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство може погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних активів: коштів і їхніх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій і дебіторської заборгованості. Він відбиває платіжні можливості підприємства по погашенню поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами.

Коефіцієнт абсолютної (грошової) ліквідності (Кал) – показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство може погасити грошовими коштами, тобто негайно.

У таблиці 2.10 наведені показники платоспроможності КП «Кіровгеологія» на 31.12.2020. та 31.12.2021.

За таблицею 2.10, на кінець 2021 р. значення коефіцієнта швидкої ліквідності скоротилося на -0,018 і є значно нижче оптимального. На кінець 2021 р. КП «Кіровгеологія» за рахунок грошових коштів може погасити 0,5% короткострокових зобов'язань, що є набагато меншим за нормальне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності.

Тобто в казенному підприємстві не забезпечується ефективне використання грошових коштів (їх залишок не повинен перевищувати 10% валюти балансу). За рахунок всіх оборотних активів інститут в змозі погасити 24,5% поточної заборгованості. Відтак, на кінець 2021 р. всі три

розглянутих показники платоспроможності КП «Кіровгеологія» не відповідають оптимальним значенням, що свідчить про відсутність раціонального використання грошових коштів.

Таблиця 2.10 – Аналіз платоспроможності КП «Кіровгеологія»

Показник	Ін-декс	Розрахунок	Опт. знач.	Значення на кінець періоду		Абс. відх.
				2020р.	2021р.	
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	Кп	Оборотні активи / поточні зобов'язання	>1	0,264	0,245	-0,019
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Кшл	(Оборотні активи – запаси) / поточні зобов'язання	0,6-0,8	0,173	0,155	-0,018
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Кал	Грошові кошти і їх еквіваленти / поточні зобов'язання	0,2-0,35	0,019	0,005	-0,014

У цілому значення коефіцієнтів ліквідності характеризують підприємство як досить платоспроможне. Однак варто мати на увазі, що показники балансу носять моментальний характер і можуть істотно змінюватися в часі.

Оцінка фінансової стійкості підприємства. Для оцінки фінансової стійкості підприємства були використані такі показники [18]. Дані розрахунку фінансової стійкості підприємства наведені в таблиці 2.11.

У таблиці 2.11 наведений коефіцієнт автономії або коефіцієнт фінансової незалежності (Кавт), котрий показує, яку частину в загальних вкладеннях підприємства становить власний капітал, і характеризує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності. Коефіцієнт фінансової стабільності (Кфс) – показує співвідношення власних і залучених коштів, вкладених у діяльність підприємства, і характеризує здатність підприємства залучати зовнішні джерела фінансування. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами (Кзвк) – показує, яка частина матеріальних оборотних активів фінансується за рахунок засобів чистого оборотного капіталу.

Таблиця 2.11 – Аналіз фінансової стійкості КП «Кіровгеологія»

Показник	Ін-декс	Розрахунок	Опт. знач.	Значення на кінець періоду		Абс. відх.
				2020р.	2021р.	
Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	Кавт	Власний капітал і забезпечення / підсумок балансу	> 0,5	0,012	0,013	0,001
Коефіцієнт фінансової стабільності	Кфс	Власний капітал і забезпечення / загальна сума зобов'язань	> 1,0	0,012	0,013	0,001
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	Кзвк	Власні оборотні кошти / матеріальні оборотні активи	> 1,0	-8,124	-8,401	-0,277
Коефіцієнт ефективного використання активів	Ква	Чистий прибуток / середня величина активів	ріст	0,038	0,011	-0,027
Коефіцієнт ефективного використання капіталу	Кввк	Чистий прибуток / середня величина власного капіталу	ріст	3,074	0,865	-2,209
Відношення власних і довгострокових залучених коштів до вартості активів	Квк /а	Власний капітал, забезпечення і довгострокові зобов'язання / підсумок балансу	ріст	0,821	0,836	0,015

Коефіцієнт використання активів або рентабельність сумарного капіталу (Ква) – показує, скільки чистого прибутку має підприємство в середньому на кожен гривню загальних вкладень у його діяльність, характеризує прибутковість усього капіталу, яким володіє підприємство, незалежно від джерел його надходження. Коефіцієнт ефективності використання власного капіталу або коефіцієнт прибутковості власного капіталу (Кввк) – показує, скільки чистого прибутку має підприємство в середньому на кожен гривню власного капіталу, тобто характеризує ефективність власних інвестицій.

Оскільки частка власного капіталу підприємства в підсумку балансу досить незначна, значення коефіцієнта фінансової незалежності не досягає

оптимального рівня і у 2021 р. склало 0,013, що на 0,001 вище, ніж у 2020 р. Це говорить про абсолютну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. За станом на кінець 2021 р. у кожних 100 грн. вкладених активів 1,3 грн. власних коштів.

Значення коефіцієнта фінансової стабільності збільшилося у 2021 р. на 0,001 і становить 0,013, що у 77 разів нижче оптимального значення. Цей показник говорить про те, що на кінець 2021 р. на кожен грн. залучених коштів доводиться 1,3 грн. власних коштів. Негативний момент складається в нездатності КП «Кіровгеологія» підтримувати ефективність власної діяльності, не залучаючи довгострокових або короткострокових кредитів банку. За станом на кінець 2020 р. і 2021 р. власних оборотних коштів у підприємства було недостатньо. На кінець 2021 р. на кожен грн. матеріальних оборотних активів доводилося -8,401 грн. власних оборотних коштів, тобто, оборотні активи підприємства взагалі не фінансуються за рахунок чистого оборотного капіталу.

Ефективність використання загальних вкладень у підприємство (Ква) і ефективність використання власного капіталу перетерпіли зміни: в 2021 р. рівень рентабельності загальних вкладень зменшився на -2,7%, а рівень рентабельності власних вкладень у підприємство – на -22,09%, що пояснюється зменшенням величини чистого прибутку.

Аналіз ділової активності підприємства. Згідно Баланса підприємства (форма №1), Звіта про фінансові результати (форма №2) [32] КП «Кіровгеологія» характеризується показниками, наведеними в таблиці 2.12.

Виходячи з наведених розрахунків щодо ділової активності КП «Кіровгеологія», які наведені у таблиці 2.12, зробимо висновки.

Виручка від реалізації у 2021 р. значно збільшилася у порівнянні з 2020 р. (на 10181 тис. грн., або на 25,32%); собівартість реалізованої продукції зросла на 10127 тис. грн., або на 30,47%. Тобто, у 2021 році підвищилася собівартість одиниці реалізованої продукції при зростанні продаж у натуральному вимірюванні.

Таблиця 2.12 – Аналіз ділової активності КП «Кіровгеологія»

Показник	Од. вим.	Період аналізу		Відхилення	
		2020 р.	2021 р.	абсол.	темп росту, %
Дохід (виручка) від реалізації продукції	тис. грн.	40214	50395	10181	125,32
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	33232	43359	10127	130,47
Середня сума дебіторської заборгованості	тис. грн.	3193	3538	345	110,80
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	обер-тів	13	14	1	113,10
Термін кредитування покупців	днів	29	26	-3	88,42
Середня вартість запасів	тис. грн.	2008	2214	206	110,26
Коефіцієнт оборотності запасів	обер-тів	17	20	3	118,33
Термін оборотності запасів	днів	22	19	-3	84,51
Середня вартість майна	тис. грн.	11,63	2,84	-8,78	24,44
Віддача вкладень у підприємство	грн. / грн.	117817	123885	6068	105,15
Середня вартість власного капіталу	тис. грн.	0,04	0,01	-0,03	29,13
Віддача власного капіталу	грн. / грн.	1521	1656	135	108,88
Середня вартість кредиторської заборгованості	тис. грн.	3,07	0,86	-2,21	28,13
Чистий прибуток	тис. грн.	4675	1432	-3243	30,63
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	обер-тів	12	28	16	233,33
Термін оборотності кредиторської заборгованості	днів	2	2	0	109,41
Термін операційного циклу	днів	187	171	-16	91,40

Поряд із цим, відбувалося збільшення дебіторської заборгованості (на 10,80%) при збільшенні коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості на 1 оборот, середній термін оплати по відвантаженій продукції (кредит покупцям) скоротився до 26 днів у 2021 р. замість 29 днів у 2020 р. Тобто можна стверджувати, що КП «Кіровгеологія» посилює політику управління дебіторською заборгованістю і надає споживчого кредити лише на 26 днів замість 29 у 2020 р.).

Середня вартість запасів збільшилася на 206 тис. грн. (темпи зростання – 10,26%), при цьому скоротився коефіцієнт оборотності запасів на 3 оберти, час обороту зменшився на 3 дні.

Збільшення обсягів продажів було недостатньо, що привело до зменшення віддачі вкладень в підприємство, як загальних, так і власних, відповідно на -0,03 та на -2,21, що підтверджує факт необхідності удосконалення діяльності КП «Кіровгеологія».

Збільшення обсягів кредиторської заборгованості (на 14,54%) при зростанні виручки від реалізації призвело до збереження коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості на рівні 2 оборотів а рік, та спричинило скорочення періоду обороту на 16 днів. Тривалість операційного циклу зменшилася на 7 днів, або 13,27%, що вище періоду оборотності кредиторської заборгованості, тобто, рахунки кредиторів оплачуються швидше, ніж підприємство заробляє гроші.

Підбиваючи підсумки до другого розділу кваліфікаційної роботи, відмітимо, що певне погіршення рейтингу інноваційних можливостей України спостерігається за даними Глобального індексу інновацій (Global Innovation Index), що зумовлено сучасними умовами господарювання. Незважаючи на розмір обсягу фінансового забезпечення інноваційної діяльності, на рівень їх інноваційно-технологічного розвитку значний відбиток наклали військові дії. Станом на 01.09.2022 загальні прямі внаслідок воєнних дій збитки активів підприємств оцінюють у 9,9 млрд. доларів, а кількість пошкоджених чи зруйнованих підприємств від початку війни складає щонайменше 412. В регіональному розрізі найбільше підприємств постраждало у Донецькій, Луганській, Харківській та Київській областях (серед найбільших у переліку – це Азовсталь та ММК ім. Ілліча). Цифрова трансформація, діджиталізація здійснює стимулюючий вплив на розвиток усіх сфер, зокрема і на формування інноваційного потенціалу підприємств.

Основним видом діяльності Казенного підприємства «Кіровгеологія» є діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах. КП «Кіровгеологія» є підприємством Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, підлягає реєстрації в державних органах за місцем

базування. КП «Кіровгеологія» має функціональну структуру, яку доцільно використовувати, тому що підприємство надає відносно обмежений набір (асортимент) послуг, перебуває в стабільних зовнішніх умовах, а його діяльність припускає стабільні управлінські рішення.

Економічний аналіз довів, що завдяки постійній розбудові галузі будівництва до початку військової агресії РФ, у 2021 р. спостерігається зростання попиту на геолого-пошукові роботи, виручка від реалізації збільшилася на 25,32%. Однак на це зростання вплинуло кілька факторів: по-перше, розширення видів геолого-пошукових робіт (асортименту послуг, що пропонується); по-друге, розбудова будівельної галузі. Окремо слід додати, що протягом 2021 р. відбулося підвищення цін на послуги, що пропонує КП «Кіровгеологія» на 20% в середньому. Зростання ціни відбулося під впливом регулювання заробітної плати, що регламентується законодавчими актами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України. Збільшення вартості основних виробничих фондів на 5,15% пояснюється плановою закупівлею оргтехніки та програмного забезпечення та свідчить про заплановане удосконалення виробничого процесу. При зростанні виручки від реалізації відбулося зростання показника фондівіддачі на 19,18%. Внаслідок цього підприємство отримує на кожну грн. вкладену в основні виробничі фонди 0,41 грн. виручки від реалізації у 2021 р. Це на 0,07 грн. більше, ніж у 2020 р. Сума обігових коштів збільшилася на 3,34%. Це пояснюється наявністю значної суми дебіторської заборгованості (негативний вплив) та збільшенням запасів сировини, матеріалів та незавершеного виробництва (негативний вплив). При цьому відбулося значне збільшення коефіцієнту оборотності на 1,46 обороту або 21,27%. В перспективі наявність такої динаміки може призвести до стабілізації фінансового положення за рахунок можливості своєчасного повернення кредиторської заборгованості КП «Кіровгеологія». У 2021 р. спостерігалось зростання чисельності працівників (на 5 чоловік), при цьому чисельність основних працівників збільшилася на 5,08%, а адміністративного персоналу – на 25%. Через розширення номенклатури

геолого-пошукових робіт і збільшення виручки від реалізації, продуктивність праці адміністративних працівників зросла на 0,25%, основних працівників – на 19,25%. Відтак за наведеним аналізом більшість показників поліпилися у 2021 р. у порівнянні з 2020 р., однак основним критерієм щодо оцінки ефективності, все ж такі залишається рентабельність виробництва, зменшення (на -2,68%) якої спостерігалось в аналізуємому періоді.

Фінансовий аналіз довів, що відбувалося збільшення дебіторської заборгованості (на 10,80%) при збільшенні коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості на 1 оборот, середній термін оплати по відвантаженій продукції (кредит покупцям) скоротився до 26 днів у 2021 р. замість 29 днів у 2020 р. Тобто можна стверджувати, що КП «Кіровгеологія» посилило політику управління дебіторською заборгованістю і надає споживчого кредити лише на 26 днів замість 29 у 2020 р.).

Середня вартість запасів збільшилася на 206 тис. грн. (темпи зростання – 10,26%), при цьому скоротився коефіцієнт оборотності запасів на 3 оберти, час обороту зменшився на 3 дні.

Збільшення обсягів продажів було недостатньо, що привело до зменшення віддачі вкладень в підприємство, як загальних, так і власних, відповідно на -0,03 та на -2,21, що підтверджує факт необхідності удосконалення діяльності КП «Кіровгеологія».

Збільшення обсягів кредиторської заборгованості (на 14,54%) при зростанні виручки від реалізації призвело до збереження коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості на рівні 2 оборотів а рік, та спричинило скорочення періоду обороту на 16 днів. Тривалість операційного циклу зменшилася на 7 днів, або 13,27%, що вище періоду оборотності кредиторської заборгованості, тобто, рахунки кредиторів оплачуються швидше, ніж підприємство заробляє гроші.

Проведений фінансово-економічний аналіз підтверджує актуальність теми кваліфікаційної роботи та вимагає розробку й впровадження заходів, що спрямовані на удосконалення організаційно-технічного рівня підприємства.

3 ПРОЄКТ ЗАХОДІВ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНІЧНОГО РІВНЯ КП «КІРОВГЕОЛОГІЯ»

3.1 Обґрунтування необхідності впровадження технології аерокосмічних зйомок при геолого-пошукових роботах

Використання результатів дистанційних досліджень в комплексі геолого-нафтогазорозвідувальних робіт суттєво підвищує їх ефективність.

Окрім безпосереднього застосування даних дистанційних досліджень в геолого-пошуковому процесі, матеріали зйомок є доцільними і при раціональному використанні природного середовища. Як відомо, процес геолого-розвідних робіт передбачає проведення різнонаправлених польових досліджень, що неминуче призводить до збільшення навантаження на оточуюче середовище і є причиною досить суттєвих змін у структурі ландшафтів. Буріння свердловин та розробка ґрунту завжди пов'язане з використанням важкої техніки, прокладкою під'їзних шляхів, будівництвом тимчасових технологічних споруд, використанням хімреагентів під час буріння та випробовування свердловин тощо. Все це потребує великих матеріальних витрат і призводить до знищення ґрунтово-рослинного покриву, зміни щільності ґрунтів і, не дивлячись на різні заходи безпеки, до локального хімічного забруднення території. Окрім цього, завжди існує ризик, що навіть при бурінні неглибоких свердловин можуть бути змінені гідродинамічні умови зони аерації, і це, в свою чергу, може призвести до зміни рівня підземних вод, та їх хімічного складу.

Таким чином, при проведенні геолого-пошукових робіт реально існують техногенні передумови негативного впливу на навколишнє середовище і погіршення його екологічного стану. З цих позицій проблема зменшення обсягу різного роду польових досліджень є дуже важливою. На нашу думку, одним з можливих варіантів досягнення цієї мети є раціональне

використання результатів дистанційних досліджень у комплексі геолого-пошукових робіт, починаючи зі стадії їх планування і закінчуючи етапом облаштування родовища. Так, при плануванні сейсмічних робіт з використанням матеріалів дистанційних зйомок може бути врахована висока ступінь відповідності між особливостями геологічної будови та будовою сучасного рельєфу. Як правило, вартість проведення розвідки ділянки лише одним профілем, який розміщується поперек простягання виявлених структурних форм (при традиційному плануванні сейсмічних робіт) у 2–4 рази більше, ніж при застосуванні дистанційних досліджень. Тобто, урахування даних дистанційних досліджень дозволяє заощадити кошти і зменшити навантаження на оточуюче середовище у кілька разів, що в умовах фінансово-економічної кризи є особливо актуальним для замовників.

Замовниками КП «Кіровгеологія» є підприємства промисловості, які в продукції господарського комплексу Дніпропетровської області займають майже 85%: Криворізька ГРЕС-2, Придніпровська ГРЕС, Дніпровська ТЕЦ, Середньодніпровська ГЕС.

Оскільки природні ресурси Дніпропетровської області нараховують 302 родовища, де видобувається 39 видів мінеральної сировини, то попит на послуги КП «Кіровгеологія» є постійним, не дивлячись на скрутне становище багатьох підприємств. Це пояснюється, по-перше, тим, що економіка України має сировинне експортоорієнтоване спрямування, по-друге, видобуток мінеральних копалин й сировини, як правило, фінансується із коштів державного бюджету, який у перспективі має бути збільшений.

Так, Криворізький басейн з розвіданими запасами залізняку, який складає близько 66% загальнодержавних запасів, за об'ємом видобутку посідає перше місце в Україні (приблизно 80% від загальнодержавного). Нікопольське родовище марганцю, на базі якого працюють два гірничо-збагачувальні комбінати, працюватиме до 2025–2026 років. У межах області КП «Кіровгеологія» розвідано велику кількість родовищ неметалевих корисних копалини. При цьому область володіє єдиним в Україні родовищем

магнезитів. Його введення в експлуатацію дасть можливість на 60-70% забезпечити потреби України у вогнетривкій сировині і значно зменшити її імпорт з інших країн. Просянівське родовище первинних каолінів за запасами і якістю сировини вважається кращим у світі. У Дніпропетровській області вже розвідано 15 родовищ мінеральних вод, що дає можливість повністю забезпечити потреби населення в лікувальних, лікувально-столових і столових мінеральних водах.

Використання дистанційних аеродинамічних зйомок дозволить створити геологічні карти сучасного покоління на площі 790 кв. км. Основне завдання зводиться виявлення в Солонянському та Криничанському районах нових проявів золота та нетрадиційних для регіону проявів рідкісноземельних зруденінь, перспективних ділянок апатиту, міді, молібдену, цинку та свинцю. Крім того, необхідне проведення роботи з оцінки первинних каолінів щодо можливості їх використання для виготовлення фарфоро-фаянсових та вогнетривких виробів. На цей час продовжуються пошукові роботи на золото в межах Жовтоводської площі (П'ятихатський район) та Солонянського рудного поля (Солонянський район). На цих об'єктах планується пробурити 9 пошукових свердловин, які б уточнили геологічну будову ділянок та дали змогу підрахувати перспективні ресурси на кожній з них у кількості по 5 тон. Заплановано проведення робіт з пошуків молібдену в межах ділянки «Червона» Криворізької структури, що передбачає буріння однієї пошукової свердловини, та надасть змогу визначити очікуваний приріст перспективних ресурсів молібдену – 10 тис. тонн. Продовжуються пошукові роботи в Криничанському районі з метою виявлення запасів талько-магнезитових руд, придатних для виробництва вогнетривких матеріалів. Найбільш перспективною вважається Сухохутірська ділянка, де виявлено потужний шар талькомагнезитових порід, властивості яких відповідають вимогам промисловості. Очікуваний приріст запасів талько-магнезитів складає 20 млн. тонн. Продовжуються роботи з оцінки стану прогнозних ресурсів та

експлуатаційних запасів питних та технічних підземних вод області, що дасть можливість оцінити подальші перспективи розвитку водозабезпечення населення та підприємств області питною і технічною водою. Всього на виконання цих робіт з державного бюджету у 2005 році було спрямовано 6,7 млн. грн.

Весь вищенаведений матеріал є підґрунтям щодо удосконалення організаційно-технічного рівня КП «Кіровгеологія» та впровадження послуги дистанційної аеродинамічної зйомки.

3.2 Етапи удосконалення організаційно-технічного рівня КП «Кіровгеологія» за рахунок впровадження технології аерокосмічних зйомок при геолого-пошукових роботах та оцінка ефективності запропонованих заходів

У міжнародній практиці план організаційно-технічного розвитку підприємства представляється у вигляді спеціальним образом оформленого бізнес-плану, що по суті являє собою структурований опис проєкту розвитку підприємства. Якщо проєкт пов'язаний із залученням інвестицій, то він носить звання «інвестиційного проєкту». Звичайно будь-який новий проєкт підприємства тією чи іншою мірою пов'язаний із залученням нових інвестицій. У найбільш загальному розумінні проєкт – це спеціальним образом оформлена пропозиція про зміну діяльності підприємства, що переслідує певну мету.

На першому етапі формується проєкт (іноді використовуються термін «ідентифікація»). Вищий склад керівництва підприємства аналізує поточний стан підприємства й визначає найбільш пріоритетні напрямки його подальшого розвитку.

Далі розробляється (готується) проєкт. Після аналізу виникає ідея проєкту, яку необхідно розвинути до того моменту, коли можна буде прийняти тверде рішення. Це рішення може бути як позитивним, так і негативним. На

даному етапі потрібне поступове уточнення й удосконалювання плану проєкту у всіх його вимірах – комерційному, технічному, фінансовому, економічному, інституціональному тощо. Питанням надзвичайної важливості на етапі розробки проєкту є пошук і збір вихідної інформації для рішення окремих завдань проєкту. Необхідно усвідомлювати, що від ступеня вірогідності вихідної інформації й уміння правильно інтерпретувати дані, що з'являються в процесі проєктного аналізу, залежить успіх реалізації проєкту.

Після цього здійснюють експертизу проєкту. Перед початком здійснення проєкту його кваліфікована експертиза є досить бажаним етапом життєвого циклу проєкту. Якщо фінансування проєкту проводиться за допомогою істотної частки стратегічного інвестора (кредитний або прямого), інвестор сам проведе цю експертизу, наприклад, за допомогою якої-небудь авторитетної консалтингової фірми, воліючи витратити деяку суму на даному етапі, ніж втратити більшу частину своїх грошей у процесі виконання проєкту. Якщо підприємство планує здійснення інвестиційного проєкту переважно за рахунок власних коштів, то експертиза проєкту також досить бажана для перевірки правильності основних положень проєкту.

Стадія здійснення охоплює реальний розвиток ідеї до того моменту, коли проєкт повністю входить в експлуатацію. Сюди входить відстеження й аналіз всіх видів діяльності в міру їхнього виконання й контроль із боку органів, що наглядають, усередині країни й/або іноземного або вітчизняного інвестора. Дана стадія включає також основну частину реалізації проєкту, завдання якої в остаточному підсумку складається в перевірці достатності грошових потоків, що генеруються проєктом для покриття вихідної інвестиції й забезпечення бажаної інвесторами віддачі на вкладені гроші.

Оцінка результатів провадиться як по завершенні проєкту в цілому, так і в процесі його виконання. Основна мета цього виду діяльності укладається в одержанні реального зворотного зв'язка між закладеними в проєкт ідеями й ступенем їхнього фактичного виконання. Результати подібного порівняння створюють безцінний досвід розроблювачів проєкту, дозволяючи

використовувати його при розробці й здійсненні інших проєктів.

Види інвестиційних проєктів

Практика проєктного аналізу дозволяє узагальнити досвід розробки проєктів і перелічити типові проєкти. Основні типи інвестиційних, проєктів, які зустрічаються у вітчизняній і закордонній практиці, зводяться до наступних заходів.

1.Заміна застарілого обладнання як природний процес продовження існуючого бізнесу в незмінних масштабах. Звичайно подібного роду проєкти не вимагають дуже тривалих і багатоскладових процедур обґрунтування й прийняття рішень. Широка альтернативність може з'являтися у випадку, коли існує кілька типів подібного устаткування й необхідно обґрунтувати переваги одного з них.

2.Заміна встаткування з метою зниження поточних виробничих витрат. Метою подібних проєктів є використання більш сучасного встаткування замість працюючого, але порівняно менш ефективного, котре останнім часом піддалося моральному старінню. Цей тип проєктів припускає дуже детальний аналіз вигідності кожного окремого проєкту, тому що більш сучасне в технічному змісті встаткування ще неоднозначно більш вигідно з фінансової точки зору.

3.Збільшення випуску продукції й/або розширення ринку послуг. Даний тип проєктів вимагає дуже відповідального рішення, що звичайно приймається верхнім рівнем керування підприємства. Найбільше детально необхідно аналізувати комерційне виконання проєкту з акуратним обґрунтуванням розширення ринкової ніші, а також фінансову ефективність проєкту, з'ясовуючи, чи приведе збільшення обсягу реалізації до відповідного зростання прибутку.

4.Розширення підприємства з метою випуску нових продуктів. Цей тип проєктів є результатом нових стратегічних рішень і може торкатися зміни сутності бізнесу. Всі стадії аналізу однаковою мірою важливі для проєктів даного типу. Особливо варто підкреслити, що помилка, зроблена в ході

проектів даного типу, приводить до найбільш драматичних наслідків для підприємства.

5.Проекти, що мають екологічне навантаження. У ході інвестиційного проектування екологічний аналіз є необхідним елементом. Проекти, що мають екологічне навантаження, по своїй природі завжди пов'язані із забрудненням навколишнього середовища, і тому ця частина аналізу є критичною. Основна дилема, яку необхідно вирішити й обґрунтувати за допомогою фінансових критеріїв, – якому з варіантів проекту впливати: (1) використовувати більш сучасне й дороге устаткування, збільшуючи капітальні витрати або (2) придбати менш дороге устаткування й збільшити поточні витрати.

6.Інші типи проектів, значимість яких у змісті відповідальності за прийняття рішень менш важлива. Проекти подібного типу стосуються будівництва нового офісу, придбання оборотних коштів для їхньої швидкої переробки й/або продажу, покупки нового автомобіля тощо.

Відтак виокремимо заходи, які необхідно запровадити у КП «Кіровгеологія» за вищенаведеною кваліфікацією з поправкою до умов функціонування підприємства.

У 2023–2025 рр. КП «Кіровгеологія» планується впровадити технологію аерокосмічних зйомок при геолого-пошукових роботах.

Основна мета підвищення якості геолого-пошукових робіт та зменшення екологічного навантаження на ландшафт Дніпропетровської області. Місія удосконалення організаційно-технічного рівня – надавати доступну, зручну та якісну інформацію щодо геолого-пошукових робіт замовнику. Основними перевагами удосконалення геолого-пошукових робіт є досвід роботи на ринку, вдале розташування об'єктів, наявність кваліфікованого персоналу, прагнення до розвитку, спроможність перейти на нові технології. До ризиків впровадження відноситься часта зміну законодавства, фінансово-економічна криза, низький рівень доходів промислових підприємств, нестабільна робота виробників. До можливостей

Дані таблиці свідчать, що великі замовники обслуговуються паралельно-поступово, а приватні фізичні особи можуть отримати дані дистанційної аеродинамічної зйомки протягом всього періоду.

На наступному етапі наведемо розрахунок інвестицій, що необхідні КП «Кіровгеологія» для вдалої реалізації організаційно-технічних заходів (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Розрахунок необхідних інвестиційних вкладень для реалізації організаційно-технічних заходів КП «Кіровгеологія»

Найменування витрат	Значення, тис. грн.
Вартість обладнання	142200
Вартість упорядження	1450
Вартість проектно-дозвільної документації	172500
Всього	409400

З наведених даних у таблиці 3.2 ми бачимо, що вартість обладнання складає 142200 тис. грн., яка включає придбання комп'ютерів достатньої потужності та програмного забезпечення, що необхідно для обробки даних. До вартості упорядження входять витрати на монтаж, встановлення й пусконаладжувальні роботи та навчання персоналу. Проектно-дозвільна документація передбачає сплату за можливість користування супутниковою інформацією з метою подальшої розшифровки.

Надалі наведемо динаміку виручки від реалізації за трьома роками функціонування проєкту (таблиця 3.3). При складанні прогнозу враховувався графік (календарний план) реалізації організаційно-технічних заходів.

Рисунок 3.1 більш наглядно продемонструє динаміку виручки від реалізації, що отримає КП «Кіровгеологія» внаслідок впровадження послуги дистанційної аеродинамічної зйомки.

Дані таблиці 3.3 та рисунку 3.1 демонструють щорічне зростання виручки від реалізації, що отримає КП «Кіровгеологія» внаслідок впровадження послуги дистанційної аеродинамічної зйомки. При цьому слід додати, що підприємство буде продовжувати надавати й інші види

геологорозвідувальних робіт у розмірах, що не перевищують рівня 2021 р.

Таблиця 3.3 – Запланований потік виручки від реалізації, що буде отримана КП «Кіровгеологія» в наслідок впровадження послуги дистанційної аеродинамічної зйомки, тис. грн.

Регіон замовлення	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Солонянський та Криничанський райони	46070	32475	-
Жовтоводська площа (П'ятихатський район) та Солонянське рудне поле (Солонянський район)	7235	18405	12580
Ділянки «Червона» Криворізької структури	2715	12310	-
Криничанський район	-	37315	57380
Сухохутірська ділянка	-	-	49235
Приватні фізичні особи	9585	9910	10715
Всього	65605	110415	129910

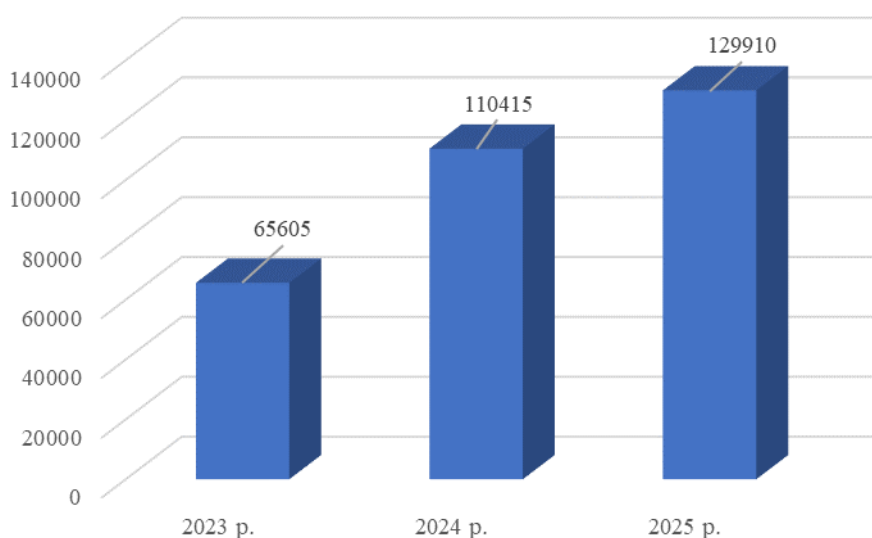

Рисунок 3.1 – Динаміка виручки від реалізації у 2023–2025 рр., що отримає КП «Кіровгеологія» внаслідок впровадження послуги дистанційної аеродинамічної зйомки, тис. грн.

Оскільки даний суб'єкт господарювання є держаним підприємством, то в якості цільового фінансування КП «Кіровгеологія» може розраховувати на 1500 тис. грн.; 407900 тис. грн. може бути отримано із Державного інноваційного фонду України. Відтак, загальна сума буде дорівнювати 409400 тис. грн., що відповідає заявленій сумі у таблиці 3.2. КП «Кіровгеологія» може розраховувати на подібне фінансування, оскільки

підприємство за формою власності є державним, а запропоновані заходи передбачають обслуговування, як правило підприємств, які займаються видобуванням корисних копалин, які знов таки знаходяться на балансі держави.

Надалі наведемо прогноз прибутку, що отримає КП «Кіровгеологія» внаслідок впровадження послуги дистанційної аеродинамічної зйомки (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4. – Прогноз чистого прибутку, що отримає КП «Кіровгеологія» внаслідок впровадження послуги дистанційної аеродинамічної зйомки, тис. грн.

рік	2023	2024	2025	Всього
Виручка від реалізації	65605	110415	129910	305930
Змінні витрати	2133,5	2133,5	2133,5	6400,5
Постійні витрати без амортизації	35121	35121	35121	105362
Прибуток до нарахування амортизації і податків	28351	73161	92656	194168
Амортизація	26165	26165	26165	78495
Прибуток до нарахування податку на прибуток	2657	4472	5260	12390
Податок на прибуток	664,5	1118	1315	3097,5
Чистий прибуток	1993	3354	3945,5	9292,5
Рентабельність продаж, %	4,05	4,05	4,05	-

При визначенні даних таблиці 3.4 ми розраховували суму амортизаційних відрахувань прямолінійним методом при умові, що в основні фонди вкладено 817300 тис. грн., залишкова вартість 8%, а термін служби – 5 років, а податок на прибуток складає 18%.

Відтак, за найближчі три роки КП «Кіровгеологія» отримає загальну суму виручки від реалізації 1226,7 млн. грн., при запланованій рентабельності 4,05%; загальна сума чистого прибутку складе 2044 млн. грн.

Підбиваючи підсумки до третього проектного розділу, відмітимо, що використання результатів дистанційних досліджень в комплексі геолого-нафтогазорозвідувальних робіт суттєво підвищує їх ефективність. Замовниками КП «Кіровгеологія» є підприємства промисловості, які в продукції господарського комплексу Дніпропетровської області займають

майже 85%: Криворізька ГРЕС-2, Придніпровська ГРЕС, Дніпровська ТЕЦ, Середньодніпровська ГЕС. Оскільки природні ресурси Дніпропетровської області нараховують 302 родовища, де видобувається 39 видів мінеральної сировини, то попит на послуги КП «Кіровгеологія» є постійним, не дивлячись на скрутне становище багатьох підприємств. Це пояснюється, по-перше, тим, що економіка України має сировинне експортоорієнтоване спрямування, по-друге, видобуток мінеральних копалин й сировини, як правило, фінансується із коштів державного бюджету, який у перспективі має бути збільшений.

У 2023–2025 рр. КП «Кіровгеологія» планується впровадити технологію аерокосмічних зйомок при геолого-пошукових роботах. Основна мета підвищення якості геолого-пошукових робіт та зменшення екологічного навантаження на ландшафт Дніпропетровської області. Основними перевагами удосконалення геолого-пошукових робіт є досвід роботи на ринку, вдале розташування об'єктів, наявність кваліфікованого персоналу.

При цьому великі замовники обслуговуються паралель-поступово, а приватні фізичні особи можуть отримати дані дистанційної аеродинамічної зйомки протягом всього періоду.

Для вдалої реалізації організаційно-технічних заходів КП «Кіровгеологія» необхідно придбати обладнання вартістю 40940 тис. грн. це дозволить досягти щорічного зростання виручки від реалізації.

Оскільки даний суб'єкт господарювання є держаним підприємством, то в якості цільового фінансування КП «Кіровгеологія» може розраховувати на 1500 тис. грн.; 407,9 млн. грн. може бути отримано із Державного інноваційного фонду України. Відтак, загальна сума буде дорівнювати 409,4 млн. грн.

Дані прогнозу чистого прибутку показують, що найближчі три роки КП «Кіровгеологія» отримає загальну суму виручки від реалізації 1226,7 млн. грн., при запланованій рентабельності 4,05%; загальна сума чистого прибутку складе 2044 млн. грн.

ВИСНОВКИ

Основна мета кваліфікаційної роботи – теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення діяльності підприємства шляхом впровадження інновацій – була досягнута. На підставі цього ми можемо зробити такі висновки.

Для забезпечення досягнення потрібного результату інноваційної діяльності можна вважати за необхідні: суб'єкт управління (фізична особа, група фізичних осіб), який ухвалює відповідні управлінські рішення; суб'єкт підприємництва (юридичне особа), який бере управлінські рішення до провадження; середовище, у якому реалізується їх правосуб'єктність, та предмет і об'єкт їхньої діяльності. Операційно суб'єкт управління, реалізуючи, наприклад, ідею зміни певного усталеного перебігу подій щодо предмета та об'єкта діяльності, розроблює та ухвалює відповідне управлінське рішення. Управлінське рішення, взяте до провадження суб'єктом підприємництва, стає управлінською інновацією, несе в собі переважно нематеріальну (ментальну) складову та започатковує собою «розвиток інноваційної діяльності» як процес трансформації її нематеріальної (ментальної) складової в матеріальну складову предмета діяльності (продукту, бізнес-процесу) як майбутньої інновації. Успіх цього продукту або бізнес-процесу на ринку свідчатиме, що для даного суб'єкта підприємництва «інноваційний розвиток» як такий відбувся, і результат інноваційної діяльності досягнуто.

«Розвиток інноваційної діяльності» слід вважати окремою категорією, а «управлінську інновацію», «розвиток інноваційної діяльності» та «інноваційний розвиток» – детермінантами інноваційної діяльності. Розвиток інноваційної діяльності відбувається на юридичній, фінансовій, організаційній основі та матеріально-технічній базі суб'єкта підприємництва та виключно завдяки знанням, навичкам, умінням, сумлінню, творчому

ставленню до роботи тощо всіх дотичних до провадження інноваційної діяльності його працівників. На тривалість «розвитку інноваційної діяльності» як процесу впливають зовнішні та внутрішні чинники, серед яких творче ставлення до роботи працівників стає визначальним, адже вмотивовані працівники зацікавлені зробити роботу (виконати завдання) ефективніше, якісніше та якомога швидше.

У контексті інноваційної діяльності об'єктом державного управління слід визначити «розвиток інноваційної діяльності», суб'єктом державного управління – «людину творчу»; завданням державного управління має бути «забезпечення мотивації суб'єкта до підвищення конкурентоспроможності результатів його діяльності», метою державного управління має стати «інноватизація людського капіталу», а спеціалізованим фактором конкурентоспроможності слід визначити «інновативність людського капіталу». Для того, щоб країна мала змогу досягти якомога вищого положення у світових рейтингах конкурентоспроможності та закріпитися там, вона має опікуватися через функцію державного управління таким станом політичного економічного та суспільного життя її людей і громадян, за якого інноваційна діяльність стане домінуючою складовою та/або ознакою будь-якої іншої діяльності в усіх сферах і галузях.

Фінансові ресурси визначають не тільки можливість здійснювати господарську діяльність, а й перспективи розвитку. Освоєння нових ідей та винаходів потребує значних грошових надходжень, тому доступність різних фінансових інструментів на ринку капіталів країни визначає можливість реалізації відповідних нововведень. Оптимальний процес освоєння нововведень на підприємстві можливий за умови високого рівня фінансової стабільності підприємства, а також розвиненого ринку капіталів, на якому відбувається обіг диверсифікованих фінансових інструментів, які доступні великим, середнім та малим підприємствам.

Уточнено поняття «нововведення», під яким слід розуміти результат НДДКР, який освоюється підприємством з метою збільшення економічної

ефективності його господарської діяльності. Фінансові фактори являються однією із груп стимулювання до впровадження нововведень на ряду з факторами ринку, новацій та людських ресурсів.

Практична цінність інноваційного маркетингу полягає в тому, що він дозволяє визначати зміну потреб споживачів у часі, відслідковувати зміни показників попиту на вироблену продукцію, а також відстежувати та враховувати при формуванні майбутньої стратегії різні зміни в полі конкуренції на міжнародному ринку. Сучасний інноваційний маркетинг промислового підприємства – це діяльність підприємства, яка спрямована на вдосконалення усіх процесів виробництва та вплив на ринкову кон'юнктуру підприємства. Інноваційний маркетинг у воєнний час характеризується миттєвістю та українізований, тобто має характерні акценти української мови, культури й «української ДНК», які до війни слабо відображались у брендах, комунікації, маркетингу. Кожен етап життєвого циклу інновації вимагає різних методів і підходів, різних маркетингових стратегій і тактик. Система інноваційних маркетингових заходів тісно пов'язана не тільки з системами оновлення виробництва, а й з динамікою накопичення і надходжень капіталу.

Певне погіршення рейтингу інноваційних можливостей України спостерігається за даними Глобального індексу інновацій (Global Innovation Index), що зумовлено сучасними умовами господарювання. Незважаючи на розмір обсягу фінансового забезпечення інноваційної діяльності, на рівень їх інноваційно-технологічного розвитку значний відбиток наклали військові дії. Станом на 01.09.2022 загальні прямі внаслідок воєнних дій збитки активів підприємств оцінюють у 9,9 млрд. доларів, а кількість пошкоджених чи зруйнованих підприємств від початку війни складає щонайменше 412. В регіональному розрізі найбільше підприємств постраждало у Донецькій, Луганській, Харківській та Київській областях (серед найбільших у переліку – це Азовсталь та ММК ім. Ілліча). Цифрова трансформація, діджиталізація здійснює стимулюючий вплив на розвиток усіх сфер, зокрема і на

формування інноваційного потенціалу підприємств.

Основним видом діяльності Казенного підприємства «Кіровгеологія» є діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах. КП «Кіровгеологія» є підприємством Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, підлягає реєстрації в державних органах за місцем базування. КП «Кіровгеологія» має функціональну структуру, яку доцільно використовувати, тому що підприємство надає відносно обмежений набір (асортимент) послуг, перебуває в стабільних зовнішніх умовах, а його діяльність припускає стабільні управлінські рішення.

Економічний аналіз довів, що завдяки постійній розбудові галузі будівництва до початку військової агресії РФ, у 2021 р. спостерігається зростання попиту на геолого-пошукові роботи, виручка від реалізації збільшилася на 25,32%. Однак на це зростання вплинуло кілька факторів: по-перше, розширення видів геолого-пошукових робіт (асортименту послуг, що пропонується); по-друге, розбудова будівельної галузі. Окремо слід додати, що протягом 2021 р. відбулося підвищення цін на послуги, що пропонує КП «Кіровгеологія» на 20% в середньому. Зростання ціни відбулося під впливом регулювання заробітної плати, що регламентується законодавчими актами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України. Збільшення вартості основних виробничих фондів на 5,15% пояснюється плановою закупівлею оргтехніки та програмного забезпечення та свідчить про заплановане удосконалення виробничого процесу. При зростанні виручки від реалізації відбулося зростання показника фондівіддачі на 19,18%. Внаслідок цього підприємство отримує на кожен грн. вкладену в основні виробничі фонди 0,41 грн. виручки від реалізації у 2021 р. Це на 0,07 грн. більше, ніж у 2020 р. Сума обігових коштів збільшилася на 3,34%. Це пояснюється наявністю значної суми дебіторської заборгованості (негативний вплив) та збільшенням запасів сировини, матеріалів та незавершеного виробництва (негативний вплив). При цьому відбулося значне збільшення коефіцієнту оборотності на 1,46 обороту

або 21,27%. В перспективі наявність такої динаміки може призвести до стабілізації фінансового положення за рахунок можливості своєчасного повернення кредиторської заборгованості КП «Кіровгеологія». У 2021 р. спостерігалось зростання чисельності працівників (на 5 чоловік), при цьому чисельність основних працівників збільшилася на 5,08%, а адміністративного персоналу – на 25%. Через розширення номенклатури геолого-пошукових робіт і збільшення виручки від реалізації, продуктивність праці адміністративних працівників зростає на 0,25%, основних працівників – на 19,25%. Відтак за наведеним аналізом більшість показників поліпшилися у 2021 р. у порівнянні з 2020 р., однак основним критерієм щодо оцінки ефективності, все ж такі залишається рентабельність виробництва, зменшення (на -2,68%) якої спостерігалось в аналізованому періоді.

Фінансовий аналіз довів, що відбувалося збільшення дебіторської заборгованості (на 10,80%) при збільшенні коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості на 1 оборот, середній термін оплати по відвантаженій продукції (кредит покупцям) скоротився до 26 днів у 2021 р. замість 29 днів у 2020 р. Тобто можна стверджувати, що КП «Кіровгеологія» посилює політику управління дебіторською заборгованістю і надає споживчого кредити лише на 26 днів замість 29 у 2020 р.).

Середня вартість запасів збільшилася на 206 тис. грн. (темпи зростання – 10,26%), при цьому скоротився коефіцієнт оборотності запасів на 3 оберти, час обороту зменшився на 3 дні.

Збільшення обсягів продажів було недостатньо, що привело до зменшення віддачі вкладень в підприємство, як загальних, так і власних, відповідно на -0,03 та на -2,21, що підтверджує факт необхідності удосконалення діяльності КП «Кіровгеологія».

Збільшення обсягів кредиторської заборгованості (на 14,54%) при зростанні виручки від реалізації призвело до збереження коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості на рівні 2 оборотів а рік, та спричинило скорочення періоду обороту на 16 днів. Тривалість операційного

циклу зменшилася на 7 днів, або 13,27%, що вище періоду оборотності кредиторської заборгованості, тобто, рахунки кредиторів оплачуються швидше, ніж підприємство заробляє гроші.

Проведений фінансово-економічний аналіз підтверджує актуальність теми кваліфікаційної роботи та вимагає розробку й впровадження заходів, що спрямовані на удосконалення організаційно-технічного рівня підприємства.

Використання результатів дистанційних досліджень в комплексі геолого-нафтогазорозвідувальних робіт суттєво підвищує їх ефективність. Замовниками КП «Кіровгеологія» є підприємства промисловості, які в продукції господарського комплексу Дніпропетровської області займають майже 85%: Криворізька ГРЕС-2, Придніпровська ГРЕС, Дніпровська ТЕЦ, Середньодніпровська ГЕС. Оскільки природні ресурси Дніпропетровської області нараховують 302 родовища, де видобувається 39 видів мінеральної сировини, то попит на послуги КП «Кіровгеологія» є постійним, не дивлячись на скрутне становище багатьох підприємств. Це пояснюється, по-перше, тим, що економіка України має сировинне експортоорієнтоване спрямування, по-друге, видобуток мінеральних копалин й сировини, як правило, фінансується із коштів державного бюджету, який у перспективі має бути збільшений.

У 2023–2025 рр. КП «Кіровгеологія» планується впровадити технологію аерокосмічних зйомок при геолого-пошукових роботах. Основна мета підвищення якості геолого-пошукових робіт та зменшення екологічного навантаження на ландшафт Дніпропетровської області. Основними перевагами удосконалення геолого-пошукових робіт є досвід роботи на ринку, вдале розташування об'єктів, наявність кваліфікованого персоналу.

При цьому великі замовники обслуговуються паралельно-поступово, а приватні фізичні особи можуть отримати дані дистанційної аеродинамічної зйомки протягом всього періоду.

Для вдалої реалізації організаційно-технічних заходів КП «Кіровгеологія» необхідно придбати обладнання вартістю 40940 тис. грн. це

дозволить досягти щорічного зростання виручки від реалізації.

Оскільки даний суб'єкт господарювання є держаним підприємством, то в якості цільового фінансування КП «Кіровгеологія» може розраховувати на 1500 тис. грн.; 407,9 млн. грн. може бути отримано із Державного інноваційного фонду України. Відтак, загальна сума буде дорівнювати 409,4 млн. грн.

Дані прогнозу чистого прибутку показують, що найближчі три роки КП «Кіровгеологія» отримає загальну суму виручки від реалізації 1226,7 млн. грн., при запланованій рентабельності 4,05%; загальна сума чистого прибутку складе 2044 млн. грн.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Бойко І.В. Особливості структури системи економічної безпеки у діяльності інноваційних підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 26. С. 104–109.
2. Буковецька Ю.І. Сучасні підходи до визначення сутності та класифікації інновацій. *Економічний аналіз*. 2014. № 17 (1). С. 32–37.
3. Вовк О.М. Формування інноваційного потенціалу підприємств в умовах цифровізації регіональних економічних систем. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2022. Том 21. Вип. 3 (52)
4. Гальчук А.А. Тракткування та взаємозв'язок категорій «інновація», «новація», «нововведення», «інноваційний процес» та «інноваційна діяльність». *Формування ринкової економіки*. 2014. № 32. С. 12–18
5. Геєць В.М., Семиноженко В. П. Інноваційні перспективи України : монографія. Харків : Константа, 2006. 272 с.
6. Глущенко Л., Пілявоз Т. Маркетинг інновацій: теоретичні засади та методи прогнозування. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/>
7. Гнітецький Є.В. Сутність та взаємозв'язки між базовими категоріями теорії інновацій. *Ефективна економіка*. 2012. № 8. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21.
8. Готра В.В., Ігнатко М.І. Теоретичні основи управління інноваційним розвитком агропромислового виробництва України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»*. 2017. Вип. 1. С. 16–21. URL: <https://msu.edu.ua/visn/wpcontent/uploads/2017/05/1-7-1-2017-2.pdf>
9. Гурочкіна В. В. Фінансові та інтеграційні механізми розвитку промислових підприємств в емерджентній економіці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : 08.00.04 ; Хмельн. нац. ун-т. Хмельницький, 2020. 40 с.

10. Денисенко М.П. Методи державного регулювання розвитку національної інноваційної системи. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. Вип. 25. Ч. 1. С. 56–59.

11. Жовтанецька О.О., Никифорок Г.Й. Державне управління інноваційною діяльністю. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2011. № 714 : *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. С. 317–324.

12. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України станом на 1 вересня 2022 року. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/10/Sep22_FINAL_Sep1_Damages-Report.docx.pdf.

13. Ільницька Н.Ф. Співвідношення понять «державне управління», «державне регулювання», «публічне адміністрування»: сучасні тенденції. *Науково-практична Інтернет-конференція* 28.02.2018. Секція № 2. URL: http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1786

14. Косцик Р.С. Характеристика значення термінів «новація», «нововведення», «інновація». *Проблеми та шляхи соціально-економічного, науковотехнічного та екологічного розвитку: місто, регіон, країна, світ* : матеріали міжнародної наук.-практ. конф. (Житомир, 6–7 листопада 2012 року). Ж.: Рута, 2012. С. 130–133.

15. Кулак Н. В. Загальні тенденції державного регулювання інноваційного розвитку сфери підприємницької діяльності. *Молодий вчений*. 2016. № 12.1. С. 129–134. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12.1/32.pdf>

16. Курко М. Н. Зміст державного управління (теоретико-правовий аспект). *Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2015. Т. 1. № 34. С. 36–40. DOI: 10.18372/2307-9061.34.8169.

17. Лопатинський Ю.М., Водянка Л.Д. Державне регулювання інноваційної діяльності: зарубіжний досвід. *Інфраструктура ринку*. 2018.

Вип. 16. С. 31–39.

18. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с.

19. Малініна Н.М., Причепя І.В. Проблеми та перспективи державного регулювання інноваційного розвитку вітчизняних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 12. С. 53–58. Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу», 28–30 вересня 2017 року. під заг. ред. С.М. Ілляшенка. Суми : ТРИТОРІЯ, 2017. 212 с.

20. Мойсеєнко І.П. Інституційні основи регулювання інноваційного розвитку. *Інноваційна економіка*. 2019. № 1–2. С. 25–32.

21. Овсієнко К.Ю., Овсієнко А.І. Фінансові фактори стимулювання впровадження нововведень на промислових підприємствах. *International Scientific Journal “Internauka”. Series: “Economic Sciences”*. 2020. International <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-10>.

22. Орехова К.В., Ріпка Л.М. Дослідження економічної сутності та змісту поняття «інновація». *Культура народів Причорномор'я*. 2013. № 256. С. 81–85.

23. Офіційна платформа Advantage Ukraine. URL: <https://advantage-ukraine.com>.

24. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

25. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua>.

26. Паризький І.В. Стратегічні пріоритети державного управління інноваційно-технологічним розвитком національної економіки. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 3. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1044>

27. Пилипенко О.В. Державне управління інноваційною діяльністю в Україні: проблеми та перспективи. *Економіка України*. 2016. № 9. С. 31–43.

28. Потапкіна Л.В. Суть та ознаки інноваційної діяльності економіста і роль освіти в цьому процесі. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету Україна*. 2013. № 1. С. 194–198.

29. Стратегія інноваційного розвитку України на період до 2030 року. Кабінет Міністрів України, 2018 р. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/strategiya-innovaciinogorozvutku-ukrainy/>

30. Тельнов А.С., Решміділова С.Л. Маркетингові інструменти в діяльності підприємств легкої промисловості. *Socio-economic and management concepts: collective monograph. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch*, 2021. Р. 309–314.

31. Тельнов А.С., Решміділова С.Л. Маркетингові технології просування якісних товарів : зарубіжний досвід. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 5, т. 2. С. 159–163.

32. Фінансова звітність підприємства КП «Кіровгеологія». URL: https://clarity-project.info/edr/14308279/finances?current_year=2021

33. Хачатурян Х.В. Інновації в державному управлінні : монографія. Київ : Вид-во НАДУ. 2005. 252 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monogr/300f3409-0970-484c-9eb8-23c681cdf5d7.pdf

34. Хищенко О. А. Розвиток інноваційної діяльності та державне управління: деякі методологічні аспекти. *Бізнес Інформ*. 2020. №1. С. 69–77. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-1-69-77>

35. Чернявська Л.В. Інституційна основа державного регулювання інноваційної діяльності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 18. С. 505–508.

36. Шепеленко О.Г. Державне управління інноваційною діяльністю (інституціональний аспект). *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. № 2. С. 77–82.

37. Якименко С.В. Концептуальні засади становлення інноваційного

механізму державного управління в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 6. С. 104–108.

38. Яківченко А. Інноваційний маркетинг промислового підприємства: довоєнний період та за умов російсько-української війни. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6, Том 1. С. 88–93.

39. 300 підприємців отримали перший транш допомоги мікрогрантів від EU4Business. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=ab7e0c49-76d5-4c9f-9dc3-478e0add8e4e&title=300-Pidprimtsiv>.

40. Global Innovation Index 2020, 2021, 2022. Ukraine. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii.

41. IMD World Competitiveness. URL: <https://worldcompetitiveness.imd.org/countryprofile/overview/UA>.

42. Moore G. A. Darwin and the demon: innovating within established enterprises. *Harvard Business Review*. 2004. No. 82 (7/8). P. 86–92.

43. OECD/Eurostat. Oslo Manual 2018: Guide-u lines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation. 4th ed. The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities, OECD Publishing, Paris/Eurostat, Luxembourg. URL: <https://doi.org/10.1787/9789264304604-en>

44. Porter M. *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. Originally published: New York: Free Press. 1980. 622 p.

45. Reketty G. The regularities of innovation – a marketing perspective. *Acta Oeconomica*, 2003. No. 53 (1). P. 45–59.

46. Wisdom J.P., Chor K.H.B., Hoagwood K.E., Horwitz S.M. Innovation adoption: a review of theories and constructs // *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*. 2014. T. 41. № 4. PP. 480–502.

ДОДАТОК А

Предмет діяльності КП «Кіровгеологія»

виконання державного замовлення Міністерства охорони навколишнього природного середовища України з комплексного геологічного вивчення надр для розвитку мінерально-сировинної бази України;

виконання різномасштабних геологічних зйомок, прогнозно-геологічних, геолого-пошукових, розвідувальних робіт, в тому числі дослідно-промислової розробки родовищ всіх видів корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення, включаючи пошуки й розвідку підземних джерел води;

забезпечення розробки регіональних програм у галузі геологічного вивчення й використання радіоактивної сировини;

виконання геофізичних зйомок (гравіметричних, магнітометричних, електророзвідувальних, сейсмічних та дослідно-методичних);

виконання топографо-геодезичних зйомок, розвиток геодезичних сіток, картографічних робіт та кадастрових зйомок;

виконання гідрогеологічних робіт при пошуках, оцінці та розвідці родовищ корисних копалин;

виконання аналітичних і технологічних лабораторних робіт, комплексне вивчення хімічного, мінералогічного складу й властивостей гірських порід, твердих не горючих копалин, продуктів їх переробки, природних вод, а також природних техногенних об'єктів навколишнього середовища з нормативною точністю і оперативністю згідно вимог з проведення геологорозвідувальних і еколого-геологічних робіт;

виконання радіометричних робіт по перевірці на радіоактивне забруднення території загального користування в містах по замовленнях Державного комітету природних ресурсів України згідно з постановою Ради Міністрів України від 17.08.98 р. № 284.

розробка проєктно-кошторисної документації на всі види геологорозвідувальних робіт, будівельно-монтажних, дорожньо-будівельних та транспортних робіт;

інші види робіт та послуг згідно з чинним законодавством:

- а) розробка і виготовлення спеціальної апаратури і нестандартного обладнання;
- б) виготовлення в широкому асортименті бурового інструменту, запасних частин до обладнання;
- в) створення гірничих розвідувально-експлуатаційних та експлуатаційних ділянок на всі види корисних копалин. їх добування, переробка і реалізація одержаної продукції, згідно з чинним законодавством.
- г) супутнє добування і збагачення золотоносної руди та інших корисних копалин при проходженні гірничих виробок на родовищах, які розвідуються;
- д) збереження в спеціальних сховищах експедиції супутньої добутої уранової та збагаченої золотоносної руди та руди інших корисних копалин, а також добутих лабораторним засобом золота, алмазів та інших благородних металів

- і каміння та їх перевезення згідно з чинним законодавством;
- е) придбання, зберігання, облік, перевезення та використання у випадках і порядку, передбаченому чинним законодавством України, вогнепальної нарізної службово-штатної зброї і боєприпасів з метою захисту матеріальних носіїв інформації, що містять державну таємницю, охорони складів вибухових речовин та матеріалів, необхідних для проведення сейсмозвідувальних робіт та інших випадках. Придбання, зберігання, перевезення і використання вибухових речовин та матеріалів для згаданих вище потреб;
- ж) виготовлення машин і механізмів каменеобробного виробництва, нестандартного обладнання різного призначення.
- з) проведення робіт по випробуванню та налагодженню електротехнічного обладнання;
- и) проведення інженерно-геологічних досліджень;
- к) проведення робіт з проєктування, буріння, ремонту експлуатаційних свердловин на воду та їх тампонаж;
- л) ремонт і сервісне обслуговування свердловин на воду, які знаходяться в експлуатації;
- м) виконання монтажних, будівельно-монтажних та дорожньо-будівельних робіт;
- н) виконання транспортно-експедиційних послуг;
- о) перевезення вантажів, пасажирів підприємства власним транспортом по території України, країн Балтії та інших зарубіжних держав;
- п) виробництво і реалізація товарів народного споживання;
- р) проведення торгівельно-комерційних і посередницьких операцій;
- с) експлуатація житлового фонду;
- т) ремонт автомобілів;
- у) надання послуг з обслуговування і ремонту транспортних засобів;
- ф) використання джерел іонізуючого випромінювання, радіоактивних відходів, перевезення радіоактивних речовин та ядерних матеріалів;
- х) використання радіочастот;
- ц) організація внутрішнього туризму Екскурсійна діяльність , надання послуг з відпочинку оздоровлення та лікування.